

ATT MÖTAS

MUSIK PÅ GÅRDENS
METODBOK
DIANA RÖNNBERG

MUSIK

Att Mötas i Musik – Musik på Gårdens Metodbok

Text: Diana Rönnberg

Redaktör: Marie Långström

Formgivare: Niklas Eriksson

Fotografier: Diana Rönnberg

Intervjuer: Diana Rönnberg

Tryck: Eriksson & Eriksson AB

ISBN: 978-91-519-1363-6

Utgivningsår 2021

Musik på Gården är ett treårigt projekt som finansierats av Allmänna arvsfonden med föreningen Passalen Kungsbacka som projektägare.

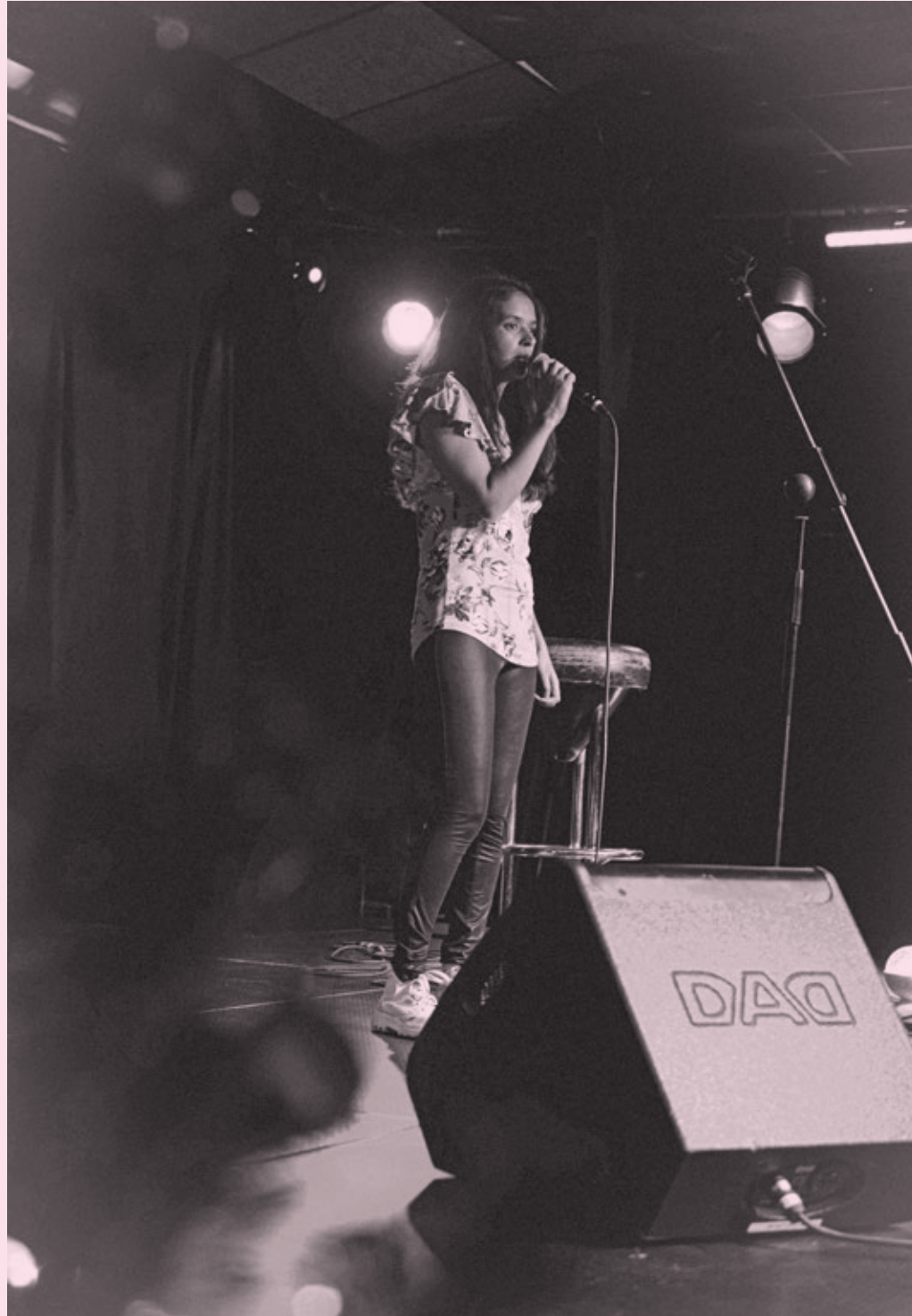
Projektet har drivits i samarbete med förvaltningen Kultur och Fritid i Kungsbacka kommun samt nätverket KEKS under åren 2018–2020.

Största delen av vår verksamhet har ägt rum på mötesplatsen Elektronen i centrala Kungsbacka.

Elektronen är ett aktivitetshus för ungdomar från 13 till 20 år men fungerar även som mötesplats för flertalet av kommunens föreningar.

MUSIK PÅ GÅRDENS
METODBOK
DIANA RÖNNBERG

ATT MÖTAS I MUSIK

1. BAKGRUNDEN	4
Från idé till verklighet.....	5
Passalens vision.....	5
Syfte.....	6
Musik på gårdens mål.....	6
Platsen.....	7
Deltagare.....	7
Aktiviteter.....	7
2. VARFÖR MUSIK?	8
Personlig introduktion.....	9
Lite kort om musikens roll i våra liv.....	12
22 Röster om musikens roll i deras liv.....	16
3. VARFÖR BEHÖVS INKLUDERING?	18
Allas rätt till vila, lek och fritid.....	19
Ensamhet dödar.....	20
Ingen vill vara i en låtsasvärld.....	20
Ansikte-mot ansikte.....	21
Frågor till läsaren.....	23
4. UNGDOMSPRODUCERAD VERKSAMHET	24
Kungsbackamodellen.....	25
Kungsbacka kommuns utmaningar med att nå ut till målgruppen.....	26
Intervju med ungdomskonsulenterna Madeleine Jonasson och Christopher Sköld.....	27
5. HUR SKAPAR MAN EN VERKSAMHET FÖR ALLA I PRAKTIKEN	32
Musik på gårdens metod.....	33
Innan aktiviteten.....	33
Under aktiviteten.....	36
Efter aktiviteten.....	37
Steg till inkluderande aktiviteter – visuell lathund.....	39
Exempel på aktiviteter.....	40
Serieberättades Ateljén – en serie av Jonathan Dahlberg.....	42
6. MÖTET MELLAN UNGA	44
Att mötas i grupp.....	45
Kravlöshet kontra produktivitet eller var är dagens ungdomar?.....	47
Ungt mentorskap.....	48
Bemötande.....	48
Hur en workshop med en ledare går till.....	49
7. INTERVJUER MED LEDARE	50
Emil Sundbaum.....	51
Zana.....	53
8. INTERVJUER MED DELTAGARE	56
Jeff Andersson.....	57
Matilda Ek.....	59
Linus "Linky" Ekenberg.....	63
9. IDÉBANK MED TIPS PÅ INKLUDERANDE WORKSHOPS	66
Brainstorm och mindmap.....	67
Vi skriver en låt ihop.....	67
Vi gör egna beats av vardagsföremål.....	68
Vi berättar en historia genom foley sounds.....	69
Hur ser musiken ut?.....	70
Hur smakar ljuden?.....	71

1. BAKGRUNDEN

FRÅN IDÉ TILL VERKLIGHET

Passalen bedriver ett koncept som vi kallar för **Klubbar by Passalen**. Arbetet innebär att vi agerar sluss mellan unga med funktionsvariation och offentlig sektors fritidsaktiviteter i Göteborg, Karlstad och nu även Haninge kommun. Idén till projektet Musik på Gården kom till under en fredagskväll då Passalens klubbar besökte 1200 kvadrat, en fritidsgård i Västra Göteborg. Två av Passalens deltagare, Pelle och Oscar, var intresserade av att producera hiphop, och eftersom 1200 kvadrat är en del av ungdomssatsningen skedde ett möte mellan de två killarna och en ungdom som självständigt producerade musik på fritidsgården. Det fina mötet mellan dem ledde till att en tanke uppstod: Kan man skapa fler liknande möten ungdomar emellan? Där de som hänger i musikstudio på en fritidsgård kan fungera som mentorer för unga vuxna med funktionsvariation? Kungsbacka kommun hade precis påbörjat sitt arbete med att integrera personer med funktionsvariation i det ordinarie fritidsutbudet. På den tiden fanns någonting som kallades **Torsdagsgruppen**, en gruppaktivitet speciellt anpassad för vår målgrupp på aktivitetshuset Elektronen. Man lade dock märke till att målgruppen aldrig kom dit utom vid just den enstaka arrangerade aktiviteten, och de deltog inte heller i den öppna verksamheten. Dessutom var medelåldern ganska hög på den gruppen, och man upplevde att man hade svårare att nå ut till ungdomar. Tack vare projektet Musik på Gården har Passalen kunnat stötta Kungsbacka kommun att bli en förebild för andra verksamheter som genom möten i musiken vill ge unga med funktionsvariation en plats tillsammans med andra.

PASSALENS VISION

Inom projektets ramar har vi arbetat aktivt med Passalens vision. Vårt motto är att vi vill arbeta för **"Ett samhälle där alla deltar utifrån intressen och längtan och ses som fullvärdiga medborgare med rätt att styra över sina liv."** Syftet med den här metodboken är att inspirera fler till att framför allt våga arbeta med inkludering inom respektive verksamhet. Vi vill dela med oss av våra erfarenheter som kantats av både framgång och utmaningar och visa de steg vi tagit för att uppnå våra mål.

Inkludering innebär så mycket mer än att bara placera en person från en viss grupp i en offentlig miljö. Inkludering handlar om dig och mig. Om våra tankar, idéer och hur vi organiserar oss. Det handlar om miljö. Om utmaningar. Om fördomar, attityder och hur vi bemöter varandra. En lärdom som vi fått med oss på vägen är att mångfald måste organiseras, och den här boken vill inspirera just dig, kära läsare, till att arbeta med dessa frågor.

1. Du kan läsa mer om Passalens vision på vår hemsida: <https://passalen.se/om-oss/>

SYFTE:

- × Syftet med projektet har varit att låta unga som producerar musik inom ramarna för Kungsbackas ungdomssatsning få stötta och hjälpa unga med funktionsvariation att skapa musik, lära sig DJ:a och vara med på konserter samt ta en självklar plats i verksamheten.
- × Att skapa en metod som möjliggör för den öppna fritidsverksamhetens musikprogram att via musiken skapa möten mellan unga med olika bakgrund.
- × Stärka ungas egna identitet.

MUSIK PÅ GÅRDENS MÅL:

- × Möjliggöra för unga vuxna med funktionsvariationer att ta en självklar plats inom förvaltningen Kultur och Fritid under enheten Ung i Kungsbacka.
- × Få in fler tjejer i åldern 13–25 till musikstudion så att könsfördelningen blir mer jämn.
- × Skapa fler möten mellan unga med och utan funktionsvariation.
- × Bidra till en mer inkluderande musikscen inom kommunen.
- × Slussa ungdomar vidare från vår verksamhet till ungdomssatsningens intressegrupper.
- × Samverka med förvaltningen Kultur och Fritid för att skapa gemensamma inkluderande arrangemang.
- × Skapa en metod för att möjliggöra ovanstående och kunna sprida det vidare till andra kommuner.

PLATSEN:

Elektronen är ett aktivitetshus beläget i centrala Kungsbacka för ungdomar i åldern 13 till 20 år. Huset fungerar även som en mötesplats för diverse föreningar och har en väl fungerande arrangemangssal som rymmer 200 åskådare som externa föreningar samt kommunens medborgare kan hyra för privat syfte.

DELTAGARE:

Vi har arbetat med 74 unika deltagare som antingen varit en aktiv del av projektet eller medverkat i någon prova-på-verksamhet. 40 ungdomar har haft en aktiv roll och medverkat minst en gång i veckan under perioden 2018–2020. Vissa deltagare har kommit på individuella workshops med ledare i musikstudion medan andra har medverkat i gruppaktiviteter.

AKTIVITETER:

Sammanlagt har vi haft 906 aktiviteter, och vårt projekt har utgjort ca 40 % av Elektronens totala verksamhet.

2. VÄRFÖR MUSIK?

PERSONLIG INTRODUKTION

I min roll som projektledare för Musik på Gården har jag inte alltför sällan känt mig som en sömmerska, idogt pusslande på ett stort, invecklat och brokigt lapptäcke. Utrustad med idéer, ambitioner och värme har jag låtit kreativitetens röda tråd sy ihop olikformade tygnemsor. Jag har låtit lappar behålla sin egen unika och oersättliga form istället för att bearbeta dem till kvadrater, romber, sexhörningar eller trianglar. Hur ska man kunna sy ihop bitar som är så varierande? Hur ska man få ett täcke att se bra ut i stunder när mönstret tappar sina konturer och hemfaller åt abstraktion? Åtskilliga gånger har jag fått sprätta upp sömmar, sy om, rekonstruera, tappa och ändra mönster, acceptera det nonfigurativa, fortsätta att sy och inse att "Everything has its beauty, but not everyone sees it", som Andy Warhol uttryckte det.

En stor del av min privata konstnärliga aktivitet har jag ägnat åt att forska om musikens magiska och rituella egenskaper. Jag har undersökt musikens roll ur ett filosofiskt och akademiskt perspektiv genom att analysera texter, teorier, mänskliga företeelser och kulturhistoria. Men vad betyder det egentligen att mötas i musik idag, och vad är ett möte?

Den arketypiska bilden av ett möte måste väl ändå vara den av ett runt bord med kostymklätt affärsfolk. Vi ser framför oss chefer som håller i möten. Projektorer som lyser och visar siffror och statistik. Workshops. Vi tackar ja i våra kalendrar till frekventa möten på jobbet. Ibland tillbringar vi flera timmar på möten som vi inte ens vet varför vi blivit kallade till. Möten vi kanske inte uppskattar eller behöver, men som det onekligen känns viktigt att gå på. Det är vuxet och hör till arbetsfären. Men det finns också någonting poetiskt i att bara sammanstråla. Jag tänker på konstnären Gustave Courbet som möter sin mecenat Alfred Bruyas och dennes betjänt Calas i den berömda oljemålningen *Bonjour, Monsieur Courbet* från 1854. Verket viskar om sammanträffandet mellan konstnären som går vart hen vill, som bär sitt eget bagage på ryggen och som självständigt möter sin tids motgångar och orättvisor utan att rucka på sina drömmar och visioner. Men det är även en symbol för mötet mellan det idéburna och det offentliga, hjärtefrågan som söker stöd genom samarbeten.

När jag var barn älskade jag min mormors skeva och nästintill naturstridigt krokiga men ack så gröna fingrar! Hade inte hennes händer knådat de bästa av degar, flätats ihop till de vackraste av böner, nitiskt masserat surkål, bankat stekar så att skärbrädan dansade eller vårdat örter och växter med en sådan graciös ömhet, hade de kunnat misstas för att vara grenar på en trollhassel. Titta på dina händer och deras historia. Det är nästan någonting lyriskt med hur våra fingrar vardagligt möter alltifrån en främlings händer när vi hälsar till tangentbord, bestick, strängar på gitarrer, pianon, rattar och vinylskivor på DJ-bänkar. Vi pratar om blickar som möter varandra tvärs över dansgolv, köksbord eller pendeltåg. Artister som möter sin publik. Rivaler som möts i olika sportsammanhang. Och vi vill gärna lyssna på historien om hur våra föräldrar och förfäder träffades.

Varje bok innebär tusentals möten mellan sidor som tillbringar en stor del av sin livstid liggande orörligt mot varandra, väntande, ibland en oändlighet, på fingrar som ska separera dem för att ge liv åt berättelser, teorier och medryckande tankar som sätter hjärtan i brand.

Photoshop har lärt en hel värld att klippa och klistra, och vi lever i tider då kollage är trendigare än någonsin. Ändå har vi ibland svårt att välkomna det spontana och oväntade och tro på gränsöverskridande möten oliktankande emellan. Människor frågar sig ofta: Varför behövs inkludering? och deras tvivel märks ofta i följdfrågan: Kan alla inkluderas? Med denna metodbok vill vi inspirera till svaret: Ja! Vi behöver arbeta med dessa frågor mer än någonsin!

DET HÄR ÄR VÅR KROKIGA, KREATIVA OCH MAGISKA RESA.

LITE KORT OM MUSIKENS ROLL I VÅRA LIV

Language is about barriers. Music is about opening up and inviting people.²

– Steven Mithen.

Tänk att vårt lilla land i norr, bebott av ynka tio miljoner invånare, befinner sig i topp tre vad gäller att producera popmusik i världen!³ Hur det kommer sig är ett alltför stort kapitel för att platsa i den här metodhandboken, som ju handlar om integration och gränsöverskridande möten. Men skulle vi ändå ge oss i kast med att lyfta upp musikens kanske rentav största kvalitet så är det utan tvekan verket sammanföra. Det finns teorier om att vi är så musikaliska här uppe i Norden för att vi har en stark tradition av att sjunga tillsammans och även använda musiken som ett vardagligt redskap. Sången har fyllt en viktig och rituell funktion inom såväl den skandinaviska fäboddriften som våra högtider med obligatoriska snapsvisor, sång och dans kring midsommarstången, skolavslutningar i kyrkan, Luciafiranden och musiklektioner med gemensam sångstund tidigt i skolan, för att inte nämna vår förkärlek för fenomenet allsång. Men musiken binder ju faktiskt samman människor i alla kulturer och är en del av vår historia och evolution! Vare sig man aktivt medverkar genom att spela och sjunga eller om man har ett gemensamt musikaliskt intresse som man får chansen att dela med andra, så har *”musikerna blivit ett universellt språk med förmågan att överskrida geografiska, kulturella och lingvistiska gränser.”*⁴ Musiken har en given plats när vi demonstrerar, när vi går ut och dansar med vänner, när vi firar en seger, tar farväl av någon vi älskar eller söker kontakt med den transcendent sfären genom tillbedjan. Vi sjunger när våra nära och kära fyller år, vi tröstar ett ledset barn med sång, gråter i takt med en kärleksballad när vi fått hjärtat krossat och säger gärna *”Jag älskar dig”* med en sång. Och vår uppskattning av organiserat ljud börjar tidigt! Man brukar säga att vår första kontakt med musikalitet äger rum redan i livmodern. Forskare från Instituto Marqués i Barcelona har upptäckt att foster reagerar på musik genom att utföra rörelser med mun och tunga, som om de försökte säga någonting eller sjunga med, redan i vecka 16, det vill säga tio veckor innan det mänskliga hörselsystemet ens är utvecklat. Nyfödda barn har dessutom svårt att anpassa sig till tystnaden som råder utanför livmodern. Där inne råder det nämligen en konstant orkester bestående av blod som pulserar i ådrorna, hjärtslag och tarmrörelser med en ljudvolym på 75–95 dB

vilket kan jämföras med ljudet från en tvättmaskin, dammsugare eller hårtork. Vi utvecklas och växer i takt med vår mammas hjärta och därför är det kanske ingen slump att pulsen eller beatet är så dominerande i dagens popmusik.

När minnet sviker på äldre dagar kan musiken finnas där och lindra symptomen på demens och Alzheimers, och det finns flera studier på de hälsobringande effekterna av att lyssna på musik. Neuroforskare som kunnat studera våra hjärnor i realtid menar att det uppstår ett fyrverkeri av aktivitet i våra hjärnor när vi lyssnar på musik. Exakt hur den processen går till finns illustrerad i filmen: *How playing an instrument benefits your brain*, av Anita Collins där de bland annat säger *”att spela ett instrument aktiverar nästan alla delar i hjärnan samtidigt, speciellt syn-, hörsel och motorkortex. Som med all annan träning ger disciplinerad övning i att spela musik en förstärkning av dessa hjärnfunktioner och låter oss tillämpa den styrkan på andra aktiviteter.”*⁵

Samhällsvisionären och konstnären Joseph Beuys, som hyste en tilltro till det storartade i människan, myntade uttrycket *”Varje människa är en konstnär!”*. Vederbörande skrev även att det är *”endast den kreativa människan som kan förändra historien”*⁶. Det låter kanske väl storslaget att den typen av tankar varit själva utgångspunkten till Musik på Gården, men det är kanske den kreativa processen som har den största potentialen att skapa gränsöverskridande möten? Ett brinnande intresse i våra hjärtan är ju ofta det som får oss att söka oss till andra och fly från vår ensamhet, och genom kulturella uttryck kan vi få utlopp för hela vårt känslospänn med sorg, frustration, glädje, hopp och kärlek. Vi kan få möjligheten att berätta vår unika historia men även ta del av andras berättelser. Genom egenvalda, gemensamma aktiviteter som kan vara både kravlösa och krävande möts vi i ögonhöjd och utmanar varandra.

Musik på Gården har ända sedan starten haft som ambition att fungera som en bro mellan den ungdomsproducerade öppna fritidsverksamheten i Kungsbacka kommun och målgruppen unga vuxna med funktionsvariation. Under tre års tid fick vi chansen att prova hur det idéburna kan möta det offentliga och vad det kan ge för resultat. Vi fick testa varandras gränser, sporra varandra och framförallt samarbeta kring ett gemensamt mål: fritid för alla, oavsett funktionalitet!

John Donne citeras ofta med orden *”Ingen människa är en ö, hel och fullständig i sig själv; varje människa är ett stycke av fastlandet, en del av det hela.”*⁷ Det är tillsammans som vi utforskar nya territorier medan vi bygger en gemenskapens topografi, ett landskap alla kan få vara med att upptäcka och bebo. Det är i detta territorium vi möts inom musiken.

2. Manners” *The Power of Music*”, New York 2013, s. 112. På svenska: ”Språk handlar om hinder. Musik handlar om att öppna upp och bjuda in människor.”

3. Vi delar denna plats med länderna: USA och Storbritannien. Läs mer här:

http://www.musikindustrin.se/2010/08/20/musikexport_sverige_varldens_mest_framgangsrika_musikland___relaterat_till_bnp/

4. D. Rönnberg, *Songs are Spells*, Kungsbacka 2019, s. 6.

5. Citatet kommer från kortfilmen: *How playing an instrument benefits your brain* - Anita Collins, tillgänglig här: <https://www.nicabm.com/brain-science54682/>

6. Citat hämtat ur: Lasse Ekstrand, *Varje Människa en Konstnär*, Göteborg 2001, s. 8.

7. John Donne, *Devotions upon Emergent Occasions* (1623), Meditation XVI, luminarism.org

Sedan starten år 2018 har Musik på Gården bedrivits av två projektledare och totalt 8 ungdomsmentorer som varit med i projektet under olika perioder samt ca 74 deltagare som medverkat aktivt i någon form.

På nästa uppslag kan du höra 22 röster från projektet som beskriver vad musiken betyder för just dem:

MUSIK FÖR MIG ÄR

NÄR ORD INTE KAN FÖRKLARA KÄNSLAN OM NÅGON ELLER NÅGOT. ATT HÖRA INSTRUMENTENS TAKT OCH ATT FÖRSTÅ TEXTENS MENING OCH FÖRSTÅ VAD PERSONEN HAR VARIT MED OM. JAG KAN INTE LEVA UTAN MUSIK SOM BETYDER PASSION OCH FRAMTID FÖR MIG. JAG LYSSNAR PÅ DET VARJE DAG OCH DET FÅR MIG ALLTID ATT MÅ BÄTTRE. DET ÄR NÅGONTING SOM MAN KAN FÖRLITA SIG PÅ HUR MAN ÄN KÄNNER. JAG BLIR LUGN. JAG BLIR GLAD MED MUSIK. DET ÄR ETT TRYGGT SÄLLSKAP NÄR JAG KÄNNER MIG ENSAM OCH DET FÖR MIG SAMMAN MED MÄNNISKOR JAG KANSKE INTE ANNARS HADE MÖTT. MUSIKEN HJÄLPER MIG ATT BEARBETA MINA KÄNSLOR OCH DET ÄR NÅGONTING SOM FÅR MIG ATT MÅ BRA! DET ÄR LIKSOM NÅT JAG INTE KAN LEVA UTAN OCH MÅSTE FÅ MIN DAGLIGA DOS MED ÅTMINSTONE 4 TIMMAR PER DAG! DET ÄR OCKSÅ EN MEDICIN, DET GÖR MIG GLAD OCH POSITIV, DET HJÄLPER OCKSÅ ATT LÅKA SÅR OM MAN HAR DET SVÅRT I LIVET. MUSIK ÄR EN BALANS AV ENERGI OCH PASSION.

MUSIK BETYDER ATT ALLTING KÄNNES BRA MED MIG, DEN E SOM MEDICIN/VÄN, FÖR DEN HAR LIKSOM ALLA OLIKA KÄNSLOR, ATT DET ALLTID FINNS NÅGOT FÖR EN OAVSETT HUR MAN MÅR ELLER VILKET HUMÖR MAN ÄR PÅ. IBLAND ÄR DET EN STÖT AV ENERGI SOM FÅR MIG ATT VILJA DANSA TILLS BENEN GÅR AV, OCH IBLAND ÄR MUSIK DET ENDA SOM GÖR ATT JAG KAN SLAPPNA AV OCH SOMNA PÅ NATTEN. VISS MUSIK VILL MAN LYSSNA PÅ NÄR MAN GRÄTER OCH ÄR LEDSEN OCH VISS NÄR MAN ÄR ARG. VISS NÄR MAN VILL SLAPPNA AV OCH OM MAN ÄR KÄR DÅ FÅR MAN LYSSNA PÅ MAMMA MIA. DET ÄR NÅGOT MED MUSIK JAG VET INTE VAD MEN DET FÖR ALLTID MÄNNISKOR TILLSAMMANS PÅ OLIKA SÄTT. DET ÄR ETT SPRÅK SOM ALLA FÖRSTÅR. NÄR ORD INTE KAN FÖRKLARA EN KÄNSLA MUSIK KAN. DET ÄR NÅGOT SOM FÖRBÄTTRAR LIVET HELT ENKELT. BRA OCH FIN!

MUSIK ÄR ALLT FÖR MIG. DEN TILLHÖR EN DEL AV MITT LIV OCH GÖR MIG TILL DEN JAG ÄR. JAG HAR ALLTID VETAT ATT JAG VILL JOBBA MED MUSIK OCH JAG HOPPAS ATT JAG FÅR CHANSEN ATT GÖRA DET. JAG VILL GÖRA ATT ANDRA MÅR BRA AV MIN MUSIK OCH ATT FÅ DEN MÖJLIGHETEN ATT KOMMA TILL ELEKTRONEN VARJE VECKA OCH PRODUCERA EGEN MUSIK ÄR OTROLIGT KUL FÖR MIG, DE HAR VART MIN DRÖM LIKSOM SEN JAG VAR PYTTTELITEN SÅ DE ÄR EN ÄRA ATT FÅ GÖRA DET, FÖR JAG ÄLSKAR ATT SJUNGA OCH SPELAR I BAND OCH JAG VILL GÄRNA HA TURNÉ PÅ DETTA RUNT OM I KUNGSBACKA. JAG TÄNKER ATT MÅNGA SKA KUNNA LYSSNA PÅ MIN MUSIK SOM BETYDER ATT RÖRA PÅ MIG OCH GLÄDJE, DANSAR, SJUNGER OCH KÄNSLOR. MUSIK ÄR SPRUDLANDE, GLITTRANDE, VIRVLANDE, PORLANDE KRAFTFULL MAGI. DET ÄR ETT SETT ATT ENKLARE KUNNA VISA KÄNSLOR OCH FÖRMEDLA ETT BUDSKAP. EN ANLEDNING ATT GÅ UPP PÅ MORGONEN. ETT KOMMUNIKATIONSMEDEL. EN KARUSELLDÖRR IN TILL VÅRT INRE, HEMSÖKT AV GASTAR, FAGRA VÅSEN OCH GALNA MONSTER. ALLT MÖJLIGT!

MUSIK ÄR EN OÄNDLIGHET AV KÄNSLOR, TANKAR OCH BERÄTTELSE, OCH JAG TROR ATT DET ÄR NÅGOT AV DET FINASTE VI HAR PÅ DENNA JORD. MUSIKEN VÄCKER VERKLIGEN MIG VID LIV. DEN BYGGER UPP ETT STÖRRE INTRESSE OCH ÄR ETT VETTIGT SETT ATT SPENDERA SIN FRITID PÅ.

MUSIK ÄR NÅGOT JAG TYCKER OM. DEN ÄR JÄTTEBRA OCH JÄTTEFIN! MUSIK FÖR MIG BETYDER ATT SJUNGA, JAG TYCKER OM ATT LYSSNA PÅ MUSIK. MUSIKEN BETYDER MYCKET FÖR MIG.

MUSIK ÄR ALLT FÖR MIG!!!

ANYA HELGESSON
ARLETTE PROHASKA
CHRISTIAN HILDEBRAND
DIANA RÖNNBERG
ELINOR JOHANSSON
EMIL SUNDBAUM
HARDAM
LIAM NILSSON
JEFF ANDERSSON
JESSIKA SÄLJÖ
JOACKIM STRYCK BANAN
JOAKIM HERMANSSON
JOHAN ROOS
KRABBAN GOODWIN
LINUS "LINKY" EKENBERG
MALIN LILJEROTH
MATILDA KANCHAN EK
OLIVER BRINCK
REBECKA ENGSTRÖM
SOFIA HALLDIN
SOFIA WALLIN
LINN ALLDÉN

ALLAS RÄTT TILL VILA, LEK OCH FRITID

FN:s konvention om barns rättigheter eller kort och gott **Barnkonventionen, som år 2020 även blivit lag i Sverige**, innehåller bestämmelser om mänskliga rättigheter för dem som är mest försvarslösa i vårt samhälle: barnen. Barnkonventionen är ett internationellt, rättsligt bindande avtal som är till för att skydda alla barns rättigheter. Den innehåller 54 artiklar varav en specifikt rör unga med funktionsvariation och lyder så här:

*"Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället."*⁸

Enligt svensk lagstiftning bör alla barn och unga vuxna även ha rätt till kulturupplevelser, fritidsaktiviteter och möjligheter att utforska olika konstnärliga uttryck oberoende av ålder, kön, familjeförhållanden, ursprung och religion. Artikel 31⁹ uttrycker det på följande vis:

- ✗ Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder och rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.
- ✗ Konventionsstaterna ska respektera och främja barnets rätt att till fullo delta i det kulturella och konstnärliga livet och ska uppmuntra tillhandahållandet av lämpliga och lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet samt till rekreations- och fritidsverksamhet.

Om man går in på Folkhälsomyndighetens hemsida och läser vad som står under fliken Hälsan hos personer med funktionsnedsättning kan man läsa följande slutsats: *"Personer med funktionsnedsättning rapporterade sämre livsvillkor, sämre levnadsvanor och sämre hälsa jämfört med personer utan en funktionsnedsättning."*¹⁰ Folkhälsomyndigheten sammanställer kontinuerligt en rapport om livsvillkor för personer med funktionsvariation, bland annat genom enkäter. Deras utvärdering kring tillvaron för denna målgrupp lyder: *"Personer med funktionsnedsättning uppger också att de i betydligt större utsträckning är trötta, har sömnbesvär, känner stress och har ångslan, oro och ångest jämfört med befolkningen i övrigt."*¹¹

8. <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#hela-texten>

9. Citaten nedan finns på följande sida: <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#hela-texten>

10. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/halsa-i-olika-grupper/funktionsnedsattning/halsan-hos-personer-med-funktionsnedsattning/>

11. Citaten i texten samt hela rapporten finns tillgänglig här: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor->

ENSAMHET DÖDAR

Psykiatern Robert Waldinger driver den förmodligen längsta studien som gjorts hittills om hälsa och lycka. Under 82 års tid har studien följt 724 mäns liv samt männens partners, barn och barnbarn i studien Harvard Study of Adult Development. Studien startade år 1938 och undersöker vad det konkret är som gör människor lyckliga och hälsosamma. Det korta svaret på den långa studien är bra relationer. Att känna att man inte är ensam utan har ett bra socialt liv gör att vi kan klara av livets med- och motgångar oavsett utbildning eller status i samhället. "Det visar sig att människor som har mer social kontakt med sin familj, vänner, samhället, är lyckligare, de mår bättre fysiskt och de lever längre än de som inte har lika mycket kontakt med andra." ¹² Att vara ofrivilligt isolerad från andra leder till sämre hälsa, sämre kognitiv förmåga och slutligen även till ett kortare liv. Slutsatsen är kort och gott att ensamheten dödar oss till både kropp och sinne.

INGEN VILL VARA I EN LÅTSASVÄRLD

I ett legendariskt videoklipp från 1972¹³ kan man få se den kända och mycket omtyckta neurologen, psykiatrikern och förintelseöverlevaren Viktor Frankl hålla ett inspirerande och humoristiskt tal inför några blivande psykologer på ett universitet, där han citerar Goethe med orden: "Om du behandlar en individ som den han är, kommer han förbli den han är, men om du behandlar honom som han vore den han borde och kunde vara, kommer han att bli den han borde och kunde vara." Inom psykologin kallas denna tes för Pygmalioneffekten, vilken i grova drag innebär att positiva förväntningar på människor med stor sannolikhet bidrar till positiva resultat. Man har speciellt kunna se hur denna effekt gör att elever i skolan presterar bättre om de får höra att de är bra. "En förklaring till Pygmalioneffekten är att en persons positiva förväntningar på en annan tar sig uttryck i positiva ord och handlingar vilka gradvis börjar internaliseras hos den andre såtillvida att denna också upplever mer positiva förväntningar på sig själv och sin förmåga. Detta främjar i nästa steg såväl inre motivation som bättre prestation." ¹⁴ Motsatsen är istället Golemeffekten där människor som blir intalade att de är dåliga tenderar att tänka så om sig själva och därför prestera sämre.

I vårt arbete med unga vuxna med funktionsvariationer har vi ofta märkt hur viktigt det är för våra ungdomar att saker och ting är "på riktigt" och att deras tankar, känslor och intressen tas på allvar. Att man ser till deras möjligheter istället för att prata om begränsningar eller

12. R. Waldinger. Citat taget ur: "What makes a good life? Lessons from the longest study on happiness | Robert Waldinger" TED Talks, 2016. Finns tillgänglig här: <https://www.youtube.com/watch?v=8KkKuTCFvzI>

13. Den korta filmsnutten går att se bland annat här: https://www.ted.com/talks/viktor_frankl_why_believe_inothers

14. Stefan Söderhjäll, *Skulptören som blev förälskad i sin staty – om Pygmalion och ledarskap*. Texten finns tillgänglig här: <https://ledarskapscentrum.wordpress.com/tag/golemeffekten/>

diagnoser. Det ska vara riktig utrustning med en stor DJ-bänk, en vanlig mikrofon som man sett andra använda, bastanta högtalare, en fungerande dator eller en riktig scen där man sett andra uppträda. Ingen av oss vill befinna sig i en låtsasvärld. Ingen vill bli försatt i en separat bubbla i utkanten av det verkliga, riktiga, fantastiska livet med alla dess möjligheter där allt spännande, skimrande och det som är viktigt händer. Vi vill vara där alla andra befinner sig. Vi vill vara med i handlingens mitt. Man vill bli tagen på allvar och känna att man har en självklar rätt att styra över sitt liv och sin vardag. Bli förälskad men även få sitt hjärta krossat. Skapa nya vänskapsband men även lära sig lösa konflikter som uppstår. Få känna på hur det är att umgås med någon när allting bara klaffar och klickar men även lära sig hantera känslor av ilska när det absolut inte går att komma överens med någon.

Livet!

ANSIKTE MOT ANSIKTE

The very relationship with the other is the relationship with the future.

– Emmanuel Levinas

Passalens verksamhetsledare Ia Kjellsdotter brukar ofta säga att "utanförskap kostar samhället mer än inkludering." Vi behöver fokusera på inkludering därför att alla människor är olika, och om vi vill skapa ett hållbart samhälle med empatiska, välmående och lyckliga medmänniskor vars möjligheter lyser starkare än deras begränsningar måste vi kunna se, men även lära oss ta till vara, varandras potential. Barn lär sig av sina föräldrar, men de lär sig även av andra barn. Vi blir människor genom de relationer vi skapar i livets olika skeden. Att umgås med andra barn lär oss redan i tidig ålder sociala koder och problemlösning och hjälper oss även utveckla empati. Utöver vuxna behöver barn andra barn som förebilder. Men hur ska det kunna ske om vissa barn aldrig får träffa andra som de kan bli vänner med och inspireras av?

Få filosofer har mediterat kring mötet med "den Andre" och exkluderingens konsekvenser som Emmanuel Levinas som ansåg att "Det är i mötet med en Annan som den egna horisonten utmanas." ¹⁵ Vi kan lära oss att bygga murar, sätta upp staket och implementera ett systematiskt utanförskap när vi inte behöver möta den andre ansikte mot ansikte, när "den Andre" figurerar i ett dokument med statistik istället för att uppenbara sig livs levande mitt framför våra ögon. "Det krävs därför en etik i vilken den andre accepteras

15. https://sv.wikipedia.org/wiki/Emmanuel_Levinas

för sin annanhet, utan klassificering och utan reducering. Det är genom språk och empati som broar mellan Den Ena och Den Andre upprättas: mötet skall vara som en smekning, alltså – ett vidrörande där den andre inte blir greppad om, fasthållen, eller frihetsberövad. Mötet skall vare sig vara symbiotiskt, assimilerande, reducerande eller symmetriskt – utan accepterande, öppet, asymmetriskt.”¹⁶

Enligt Aaron James Wendland, som har analyserat Levinas viktigaste och kanske svåraste text, "Autrement qu'être" (eng. "Otherwise than Being or Beyond Essence") från 1974 i en artikel i New York Times, finns det tre viktiga tankar vi kan ta med oss som en antidot mot exkludering¹⁷:

- × Andra människor vi möter i våra liv är så gränslöst mycket mer än de kategorier vi så gärna fångar in dem i. Varje människa rymmer en oändlighet, eller som Beyonce uttrycker det i låten "Bigger": "You're part of something way bigger. Bigger than you, bigger than we. Bigger than the picture they framed us to see."
- × Den oreducerbara mänskligheten hos andra finns i ansiktet som uppenbarar sig naket, försvarslöst och sårbart framför oss. Hur möter vi det, och kan vi se förbi de fysiska ansiktsdragen?
- × Gästfriheten är grunden i vår mänskliga kultur. Wendland skriver "Levinas har lärt oss att vårt ansvar för andra ligger till grund för alla mänskliga samhällen, och att själva möjligheten att få leva i en meningsfull, mänsklig värld, bygger på vår förmåga att ge vad vi kan, till den andra."¹⁸

FRÅGOR TILL LÄSAREN:

- × Hur jobbar vi med inkludering i vår verksamhet?
- × Tycker vi att vi har en inkluderande verksamhet? Ser vi olika personer dyka upp?
- × Har vi svårt att nå ut till gruppen unga vuxna med funktionsvariationer? (Om ja, varför tror vi att vi har det?)
- × Hur agerar vi när det kommer någon med en funktionsvariation till verksamheten?
- × Gör vi studiebesök i alla klasser och grupper på skolan? Besöker vi även särskolor och särklasser och berättar om vår verksamhet?
- × Finns det någonting vi kan förbättra?
- × Hur ska vi nå dit?

16. https://sv.wikipedia.org/wiki/Emmanuel_Levinas

17. Tankarna är tagna ur: Aaron James Wendland, What Do We Owe Each Other, New York Times, 18 Januari 2016, <https://opinionator.blogs.nytimes.com/2016/01/18/what-do-we-owe-each-other/>

18. Aaron James Wendland, What Do We Owe Each Other, New York Times, 18 Januari 2016, översatt av D. Rönnberg. <https://opinionator.blogs.nytimes.com/2016/01/18/what-do-we-owe-each-other/>

4

UNGDOMSPRODUCERAD VERKSAMHET

KUNGSBACKA-MODELLEN

I Kungsbacka kommun arbetar man med så kallad ungdomsproducerad verksamhet inom förvaltningen Kultur och Fritid. I stora drag betyder det att man har mötesplatser och ingen öppen fritidsverksamhet och att fritidsledarna i kommunen går under namnet "ungdomskonsulenter". När ungdomarna söker sig till en av kommunens nio mötesplatser, till exempel Elektronen där vårt projekt bedrevs, gör de oftast det av en anledning. De är kanske intresserade av att lära sig hur en DJ-bänk fungerar eller är sugna att få lära sig studioteknik. De kanske har ett band som de vill repa med eller så skapar de en projektgrupp kring ett arrangemang som de vill anordna med sin skolklass. Elektronen är inom kommunen känd för sin fantastiska "arr-sal", en stor konsertlokal med plats för en publik på 200 personer. Denna lokal har lockat många ungdomar att anordna konserter och bjuda in familj och vänner som publik. Ungdomskonsulenterna tar sig då an ungdomar ur en sådan projektgrupp som de träffar kontinuerligt och lär ut grunderna i hur man kan tänka kring ett arrangemang med alla bitar så som utförande, genrep, scenteknik, marknadsföring med mera. Vissa ungdomar fortsätter komma till huset efter ett avslutat arr. De kanske repar lite i replokalerna eller vill stå på scen och uppträda, men när ett arr är slut innebär det oftast att ungdomarna inte fortsätter komma till huset efteråt.

Är man som ungdom å andra sidan intresserad av att lära sig exempelvis DJ-teknik blir man uppmanad att ta reda på om man möjligen har fler kompisar är intresserade av det. Annars skriver ungdomskonsulenterna upp en på en lista, och när man har samlat in cirka fem deltagare tar man in en ungdomsledare som besitter denna kunskap och startar en DJ-kurs. Ungdomarna träffas ungefär fem gånger tillsammans med en timanställd ledare och får då lära sig grunderna inom DJ-teknik samt hur man hanterar lokalen man vistas i. Sedan är tanken att ungdomarna ska fortsätta komma självmant och använda sig av DJ-bänken på egen hand eller med andra kompisar. Ambitionen är att ungdomarna i slutändan även ska agera som mentorer åt andra ungdomar som är intresserade av att prova på att DJ:a så att man ska slippa ta in en timanställd ledare. I Kungsbacka har man en långtgående ambition om att dessa aktivitetshus i princip ska kunna skötas helt av ungdomarna. Det finns nycklar i huset som går till de flesta sociala utrymmen i lokalen, och de ungdomar som avslutar en DJ-kurs eller en introduktion i studioteknik och som har ambitionen att arbeta självgående kan få en egen nyckel till huset och ska i princip kunna sitta och arbeta på egen hand i studion eller replokalen. Det gäller att ha koll på när huset larmas, hur man låser och öppnar lokalen, att man ställer i ordning efter sig och tar hand om disk men även ser till att inte släppa in andra ungdomar i huset om det är obemannat. Om man missköter sig gravt kan man bli fråntagen sin nyckel och rätten att vistas där på egen hand.

När vi började med projektet förstod vi snabbt varför vår målgrupp hade svårt att göra sig hemmastadd i denna ungdomsproducerade verksamhet där det saknas kontinuitet,

ramar och konkreta aktiviteter. Bortsett från Torsdagsgruppens pysselkvällar undrade många ungdomar vad de konkret kunde göra i huset. Hur får man nya kompisar om man inte har så många egna kompisar att ta med sig? Vem ska man umgås med där på plats? Vem möter upp en om man skulle få för sig att komma dit? Är alla ungdomar benägna att ingå i projektgrupper och arbeta mot ett gemensamt mål? Om nej, vad finns det för fritidsalternativ för dessa ungdomar? Nedan har vi listat de utmaningar vi fann i vårt samarbete med Kungsbacka kommun.

KUNGSBACKA KOMMUNS UTMANINGAR MED ATT NÅ UT TILL MÅLGRUPPEN:

- ✗ Kommunens ungdomar söker sig till fritidsverksamheten självmant när de har en idé att förverkliga eller konkret intresse.
- ✗ Ungdomarna måste dela sitt intresse med andra ungdomar för att kunna bli del i en gruppverksamhet.
- ✗ Många ungdomar med en funktionsvariation har svårt att organisera sig och därmed svårt att bilda intressegrupper på egen hand.
- ✗ Det finns inget tydligt utbud inom den öppna fritidsverksamheten med faktiska saker som man kan göra på plats.
- ✗ Det är svårt för vissa inom målgruppen att identifiera vad de själva är intresserade av.
- ✗ Det finns ingen som projektleder arbetet med att nå ut till målgruppen.
- ✗ Inkludering kräver organisation.

INTERVJU MED TVÅ UNGDOMSKONSULENTER FRÅN ELEKTRONEN

Madeleine och Christopher,

Kan ni beskriva hur en ungdomskonsulent arbetar på förvaltningen Kultur och Fritid inom enheten Ung i Kungsbacka idag?

M: **Arbetssättet går helt och hållet ut på att förverkliga ungdomars idéer.** Jag vill inte använda ordet projektform, utan intressegrupper är bättre. Hjälpa, stötta ungdomar att förverkliga deras idéer och intressen för att få en meningsfull fritid. Det innebär att vi självklart får pusha på dem ibland, för någonstans måste det även finnas förutsättningar att få prova på olika saker.

Madeleine, du har ju stor erfarenhet av att arbeta med att skapa meningsfull fritid för unga inom kommunen. Tidigare var din titel fritidsassistent. Kan du kort beskriva skillnaden mot hur fritidsverksamheten var uppbyggd då mot nu?

M: Tidigare när vi jobbade som fritidsassistenter var det oftast vi som skapade meningsfull fritid för ungdomarna som fick komma och konsumera. Idag handlar det mycket om att ungdomarna själva ska skapa sin fritid med stöd och stöttning av oss ungdomskonsulenter. Det är inte samma serverande verksamhet som det var för tio år sedan. Den delen finns kvar men inte i samma utsträckning. Vi gör inget arrangemang om inte ungdomarna är med från början. Det gjorde vi tidigare. Idag är det de som bjuder in istället.

Christopher, ditt expertområde är musik med tyngdpunkt på arrangemang, där du arbetar med att stötta unga genom ljudteknik. Tycker du att det är samma typ av unga musikarrangörer nu som då? Har musikscenen inom fritidsverksamheten förändrats genom åren?

Det har den definitivt! Det pendlar lite fram och tillbaka. Det har blivit digitaliserat. Många väljer att producera och musicera på ett annat sätt idag med backingtracks¹⁹, det vill säga Idol-formatet och hela hiphopkulturen som är väldigt mycket studiobaserad. Går man tillbaka till för tio år sedan så upplever jag att ungdomarna var mer drivna att göra spelningar och konserter förr. Nu har de blivit ganska så bekväma. De vill stå på scen och så men har inte samma intresse för publiken och marknadsföring. De tror att det ska lösa sig självt. Det som fungerar bäst är när klasser anordnar konserter och bjuder in släkt och vänner.

Hur har ni arbetat med målgruppen unga vuxna med funktionsvariationer innan vårt samarbete med Musik på Gården?

M: Framför allt hade vi Torsdagsgruppen med blandade åldrar som pågick innan MPG. Inte det optimala arbetet, men det var en grupp som vi fick ärva från andra inom kommunen.

I övrigt har vi inte specifikt arbetat med gruppen funktionsvarierade utan våra verksamheter har alltid varit till för alla, när vi har haft läger och så genom åren har det naturligtvis funnits ungdomar med olika funktionalitet. Men vi har aldrig arbetat riktat. Man är välkommen som man är, och självklart innebär det att vi har haft många ungdomar med neuropsykiatriska nedsättningar som kommer hit själva men inte funktionsnedsättningar som kanske kräver mer stöd.

CH: För några år sedan hade vi det som mål inom förvaltningen att jobba inriktat mot ungdomar med begränsade möjligheter och där slank Torsdagsgruppen in som en möjlighet, och även samarbetet med er.

19. Backingtracks är förinspelad musik, det vill säga, att instrument och ibland även kören behöver inte vara på plats på scenen, utan är lite mer som avancerad karaokemusik.

Hur upplever ni att samarbetet kring Musik på Gården har fungerat? Har det påverkat er ordinarie verksamhet?

M: Jag tycker det har fungerat bra, fast jag trodde nog att det skulle vara lättare än vad det har varit. Jag ser inte att fortsättningen är naturlig på samma premisser som idag på grund av att vi inte har mer resurser, och det är tragiskt att man inte är benägen att satsa mer och se den gruppen som så pass viktig att man naturligt hittar resurser. Jag anser att det är en bortglömd grupp som inte får den uppmärksamhet som andra ungdomar får. Sedan tycker jag vi har försökt göra samarbetet lätt, men att få ungdomarna att samarbeta över gränserna har varit svårare.

CH: Projektet har kanske inte fallit ut enligt den bild jag hade. Jag trodde tanken var att man skulle rikta in sig lite mer mot de yngre och att man skulle jobba med färre deltagare, men nu har det vuxit och i princip blivit ett uppdrag! Integration är oerhört komplext och det är en jätteutmaning att integrera ungdomar. För vad är en funktionsvariation egentligen? Det kan ju vara alla möjliga diagnoser som inte alltid fungerar ihop. Alla kan inte integreras med alla, och var drar man gränsen? Personer med högfungerande autism och Aspergers syndrom vill ju inte alltid anpassa sig till personer med mer krävande funktionsnedsättningar, för de känner att de kanske får en stämpel på sig medan de egentligen vill smälta in bland ungdomar utan diagnoser. Vi har sett att vissa ungdomar ser negativt på Elektronen när det blir för många unga med funktionsvariationer, samtidigt som det blir svårt för Passalen att göra ett urval. Jag tycker ändå det är fantastiskt att ni har fixat allt det här med de förutsättningar ni har haft! I vissa sammanhang har projektet varit väldigt lyckat när det gäller att nå integration.

Ser du/ni någon förändring i hur målgruppen har börjat röra sig på Elektronen efter att Musik på Gården började driva sin verksamhet?

M: Jag vet inte hur det kommer bli när projektet är slut, men visst har det blivit en förändring och flera stycken ur målgruppen har börjat komma till Elektronen självmant.

CH: En del kommer hit självmant och det gjorde de inte tidigare.

Nu har snart tre år av projektet passerat. Har ni något speciellt minne eller någonting ni skulle vilja dela med er av från vår gemensamma tid ihop?

M: Jag tycker det har varit ganska kul. Together-turnén²⁰ kanske inte hade blivit en sån blandad kompott om inte projektet funnits, och även andra uppträdanden som Tjejer på scen²¹ har varit bra. Sedan har det varit utmanande att blanda olika ungdomar, för de tenderar att komma i sina grupper och hålla sig till dem. Men de tillrättalagda aktiviteterna har varit goa och trevliga och minnena därifrån är roligast. Någonting som vi kommer fokusera på framöver är ett starkare samarbete med kommunens lägerverksamhet. Det kanske vi inte hade gjort om projektet inte hade varit.

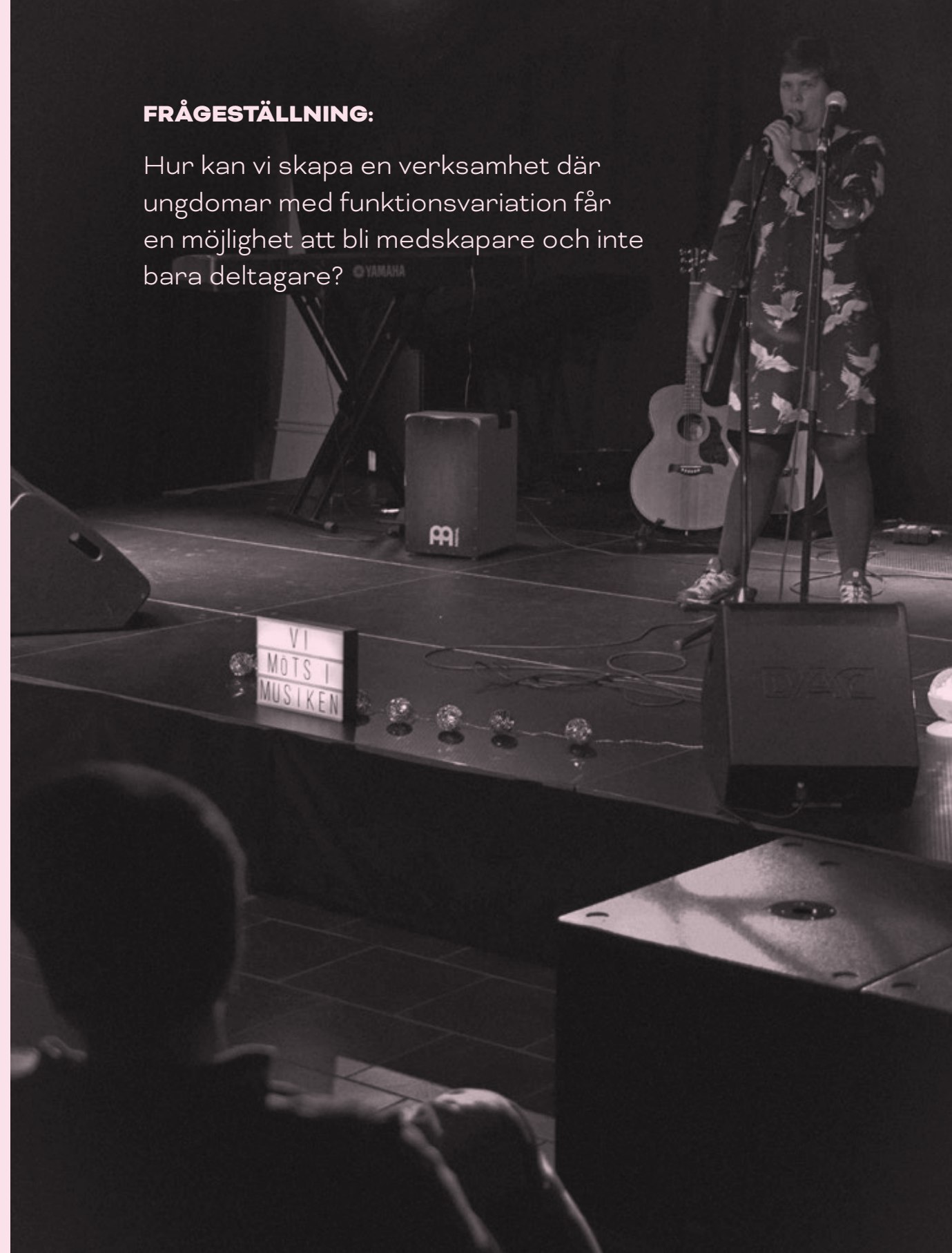
CH: Jag tycker det har varit mycket glädje i arrangemangen, och det har varit uppskattat. Ibland har det varit ganska häftigt, jag kommer ihåg ett arrangemang där det var en blandad grupp och olika personer uppträdde, alla applåderade och det var mycket värme från alla. Man uppträdde efter egna förutsättningar och det var skönt att se. Den Open Stagen var häftigt att se. Man får vara lite mer serviceminded än vi brukar vara för att få det att fungera.

20. Together-Turnén var ett sommarinitiativ som kom från ungdomskonsulenterna på Elektronen. Ungdomarna som ingick i den projektgruppen fick gemensamt lära sig hur det är att både fungera som arrangör och artist. Under sommaren 2018 turnerade man sedan runt i kommunen och satte upp en gemensam konsert på fyra ställen.

21. Tjejer på Scen var en konsert som anordnades i november 2018 på Elektronen under vilken man bjöd in tjejer som producerade och spelade in egen musik. 2 av 6 deltagande tjejer kom direkt från Musik på Gården.

FRÅGESTÄLLNING:

Hur kan vi skapa en verksamhet där ungdomar med funktionsvariation får en möjlighet att bli medskapare och inte bara deltagare?

HUR SKAPAR MAN EN VERKSAMHET
FÖR ALLA I PRAKTIKEN?

MUSIK PÅ GÅRDENS METOD:

Vi påbörjade vårt arbete med projektet under januari 2018. Efter att ha installerat oss på Elektronen, träffat ungdomskonsulenterna och satt oss in i deras arbetsmetod, anställde vi två musikkunniga ungdomsmentorer som varit verksamma i huset. Ungdomarna utbildades sedan i Passalens metod, Integrerad Arena, och projektledaren gick ut på skolor och började sprida information om projektet och ställde ungdomarna samma fråga som ungdomskonsulenterna ställer inom kommunen: "Vad gillar du att göra på din fritid?" Idén var att genom samtal med ungdomarna utforma aktivitetsplanen enligt deras tankar och åsikter. Unga är experter på att veta vad som är "inne" just nu, och de är väldigt medvetna om vad som är populärt bland kompisarna. När projektledaren var ute på skolor svarade många unga att de drömmer om att DJ:a som Avicii, som på den tiden var oerhört populär. Andra berättade att de lyssnade mycket på musik på sin fritid, gärna hiphop. När projektledaren frågade om de någonsin funderat på hur man går tillväga för att skriva en egen låt och berättade att det är något de skulle kunna få hjälp att lära sig blev många intresserade; de hade aldrig tänkt i de banorna. Med detta i åtanke skapades de första DJ-kurserna och våra studio-workshops. De flesta ungdomar som vi började arbeta med hade aldrig satt sin fot på Elektronen och kände sig väldigt osäkra på hur de skulle bli bemötta där, hur miljön skulle vara och vem som skulle möta upp dem. För att klargöra sådana saker och skapa en gemytlig miljö har vi därför arbetat med följande steg:

1. INNAN AKTIVITETEN

Kartlägg era styrkor

Se över din verksamhet och skriv upp alla styrkor. Vad finns i er lokal? Vad kan ni erbjuda? Vilka är ni som jobbar och vilka är era superkrafter? Har ni några intressen eller förmågor som kan inspirera ungdomarna? När vi började på Elektronen hittade vi en välutrustad musikstudio som var nästan helt tom. Det fanns även ett biorum, en professionell DJ-bänk, en ateljé, systemkameror, ett mediarum med professionella program och fotoskrivare, en jättefin scen, en replokal och fullt med olika musikinstrument. Detta utgjorde själva grunden till projektet.

Kartlägg tillgängligheten i verksamheten

Hur tillgänglig är lokalen ni vistas i? Finns det ramper? Hissar? Hur ser toaletterna ut? Får alla plats? Kan vi förbättra någonting innan vi bjuder in?

Uppsökande arbete

Projektledaren besöker skolor och särklasser minst en gång per år, men gärna varje termin, för att prata med ungdomarna och träffa lärare. Under själva besöket beskriver vi var Elektronen ligger, hur man tar sig dit, vem som möter upp och vad man kan göra där, och så pratar vi med ungdomarna om deras fritid. Eftersom det främst är musik vi arbetat med i projektet brukar vi beskriva vad man kan få hjälp med hos oss, och sedan skriver vi ned kontaktuppgifterna åt dem som är intresserade. Fastän Elektronen ligger centralt och väldigt nära kommunens gymnasieskolor kändes vägen dit krånglig för vår målgrupp. För att hjälpa till på traven började vi istället bjuda in hela klasser till huset tillsammans med lärarna så att vägen dit skulle kännas självklar och tillgänglig. I sådana situationer gäller det att vara flexibel. Man kanske kan möta upp en ungdom på vägen och gå tillsammans? Kan någon följa med tillbaka från skolan efter ett besök?

Ett individuellt besök

Vi började med att bjuda in de ungdomar som var intresserade till ett individuellt besök. I sådana situationer brukar projektledaren lämna ut sitt jobbnummer och man bestämmer en konkret tid och dag då man ses och låter ungdomen komma på ett första besök till verksamheten. Projektledaren möter upp ungdomen vid dörren, välkomnar och presenterar hen för eventuella ungdomskonsulenter samt andra ungdomar som råkar finns på plats i huset. Man går husesyn och får se vad som finns tillgängligt i alla lokaler. Sedan sätter man sig ned och fikar och pratar om vad ungdomen är intresserad av och vad man kan få hjälp med av oss. Är man intresserad av någonting konkret, exempelvis studioteknik, brukar vi boka in en dag och tid tillsammans med någon av våra ungdomsmentorer.

Gruppbesök

Förutom besök på skolor har vi även bjudit in hela klasser till Elektronen varje termin. Då kommer en större grupp från en skola eller ett fritids tillsammans med lärare, fritidsledare och ledsagare. Vi brukar gå husesyn och visa vad man kan göra i de olika lokalerna. Ibland anordnar vi även workshops om det finns tid. Att stå på scen eller klä ut sig är till exempel ofta populärt, och så fikar vi alltid efteråt och frågar vad ungdomarna tyckte var roligt att göra och passar på att bjuda in dem till nya aktiviteter. Det har varit populärt att anordna workshops för dem som går på fritids under olika lov. På så sätt kommer de ifrån sin ordinarie fritidsverksamhet där de vistas varje dag och in i ett nytt, spännande sammanhang som kan göra dem bekväma med lokalen, personalen och de andra ungdomarna som de kan stöta på där.

Genomtänkt marknadsföring

Lägg gärna lite extra krut på marknadsföring och se över hur den biten ser ut inom just er verksamhet. När informationen fram till målgruppen? Om nej, hur kan vi förbättra den? Om ja, vad är det som gör att deltagarna fortfarande inte dyker upp? Av erfarenhet vet vi att det inte räcker att ha informationen ute på en hemsida, utan detta måste ske i flera steg. Ett viktigt verktyg är sociala medier. Skapa eller se över era kanaler på Instagram och Facebook. Skicka ut information om aktiviteter via mail och SMS-utskick. Gör affischer och häng upp på anslagstavlor och dylikt på skolor och andra mötesplatser.

Någonting som vi har lärt oss under resans gång är att man inte alltid kan lita på att ungdomarna kommer på utsatta tidpunkter. Ibland kan det bli för mycket information om man går ut med ett helt terminsprogram. Ur marknadsföringssyfte kan det ibland vara lättare att göra affischer och flyers som man skickar ut en vecka innan, och så får man vara öppen för att det kan dyka upp fler eller färre än vad man planerat för.

Skapa struktur för informationsspridningen

Vissa ungdomar vill bli kontaktade individuellt medan andra vill hellre att man kontaktar deras föräldrar eller boenden. Det är bra att skapa en maillista med alla samarbetspartners, som skolor, boenden, daglig verksamhet, föräldrar, habiliteringen osv. På det sättet kan man snabbt och lätt sprida information om man har en aktivitet som man vill bjuda in till.

Glöm inte att påminna!

Det är mänskligt att glömma, och av erfarenhet vet vi att det inte räcker att bara skicka ut affischer och inbjudningar till ungdomar, personal på boenden och föräldrar. Många glömmar av att kolla sin mail, någon har glömt bort lösenordet och någon annan läste mailet förra veckan men glömde av aktiviteten den här veckan. Vi har märkt att man ständigt måste höra av sig och påminna dels ungdomarna, dels personal på boendet. I många fall kan det även vara bra att behöva anmäla sig till en aktivitet eller verksamhet, för då får man en bättre struktur kring tider och dagar och deklarerar sin närvaro på ett tydligare sätt.

2. UNDER AKTIVITETEN

Fika - makes people talk!

Att samlas kring en gemensam macka, chokladboll, en kopp kaffe eller te är så mycket mer än bara förtäring. Att fika tillsammans innebär att man träffas i ögonhöjd och får tid över till reflektion och tankar, och det var speciellt viktigt för oss i uppstarten av projektet då det var mycket fokus på relationsskapande. Sedan övergick det till att vi även började laga mat tillsammans på fredagarna och startade en grupp för dem som var intresserade av bakning. Mat överlag lockar ungdomar och det är strategiskt bra att ha en budget för det, speciellt med tanke på att vissa ungdomar kanske kommer till verksamheten direkt från skolor och daglig verksamhet och kan vara hungriga. Av miljö- och hälsoskäl, men även för att inkludera så många som möjligt, har vi valt att inom Musik på Gården alltid servera vegetarisk mat, någonting som vi enbart fått positiv respons på.

Få tilltro till den egna förmågan genom det individuella mötet.

Inom Passalen arbetar vi mycket med ungt inflytande. Vi har timanställda ungdomar som fyller en oerhört viktig funktion på fritidsgården. Eftersom de själva är ungdomar skapar de en bro av trygghet och vänskap. Grunden i vårt projekt har varit att man först får träffa en mentor inom något intresseområde självmant och individuellt, till skillnad från att bara delta i en grupp. Ledaren går sedan igenom grunderna inom det man är intresserad av i en takt anpassad till individen, och man etablerar en relation där man känner sig trygg, säker och framförallt välkommen precis som man är.

Ta eget ansvar för den kreativa processen

Vi skapar regler kring den kreativa processen och gör en målpanering. Eftersom vår verksamhet varit gratis för våra deltagare ligger ansvaret på dem att komma i tid och att meddela i god tid om de inte kan komma. Ungdomar som får hjälp med att skriva och spela in egna låtar är sedan ansvariga för att göra ett litet "omslag" till låten som sedan sprids vidare via sociala medier och figurerar i de kanaler där vi lägger upp låten, till exempel Spotify, YouTube eller Soundcloud. Här gäller det att vara flexibel och att inte förlita sig fullt på att alla ungdomar kommer ha en framförhållning som kan spegla en vuxens. Alla kommer inte alltid i tid, och trots att man beskriver för dem hur studiotiderna fungerar, hur resurskrävande det är och att tiden kan gå till någon annan ifall de inte kan komma, så respekteras det inte alltid. Här gäller det att ha en dialog och även skapa regler som är tydliga för ungdomarna.

Mötet mellan unga

När vi efter ett tag hade ett visst antal ungdomar som kommit en bit på vägen började vi initiera gruppaktiviteter av olika slag. Om vi såg att en ungdom var intresserad av att göra instrumental musik men inte ville sjunga själv så försökte vi para ihop den ungdomen med någon som gärna sjunger. Och om någon är intresserad av foto och film medan en annan ungdom är intresserad av att göra egna låtar, då kanske de kan mötas och göra en musikvideo tillsammans?

Att finna sig en plats i en gruppaktivitet

När vi sedan hade en skara ungdomar som vi fick kontakt med och visste lite tydligare vad de hade för intressen började vi skapa gruppaktiviteter eller slussa dem vidare till ungdomssatsningens intressegrupper. (Mer om några av våra aktiviteter kommer på sidan 34 i kapitlet Exempel på aktiviteter.)

3. EFTER AKTIVITETEN

Planera för ny verksamhet

Har du inte planerat för en ny aktivitet, gör det snabbt efteråt och bjud in samma deltagare igen.

Håll kontakten

Fortsätt hålla kontakten levande efter aktiviteten. Fråga ungdomarna vad de tyckte om aktiviteten, hur det kändes och om de skulle vilja göra någonting annorlunda. Ha en dialog med boendet.

Nätverka och slussa ungdomar vidare

Vi har arbetat aktivt med att slussa vidare ungdomar till kommunens övriga verksamhet. Deltagare från Musik på Gården har uppträtt på flera offentliga konserter och evenemang som kommunen anordnat eller ingått i deras projektgrupper. Vi har även ingått samarbeten med andra kommuner och aktörer och slussat våra ungdomar vidare till olika evenemang där ungdomar utan funktionsvariation till exempel projektlett musikarrangemang. Det har vi kunnat åstadkomma genom att vi redan haft flera aktiva deltagare inom olika fält i verksamheten som vi snabbt och enkelt kunnat matcha in i respektive projektgrupp efter intresse och förmåga.

Att ta egna initiativ

Vi har sett att ungdomar som kan och vill efter ett tag gärna kommer med egna initiativ till aktiviteter och event. De kanske har förslag på arrangemang som de skulle vilja ha hjälp att anordna? Det kan vara allt från egna konserter till discon eller filmvisningar.

I sådana fall brukar de få bli ansvariga för att hålla i den aktiviteten genom att till exempel välkomna deltagare själva vid dörren, ansvara för att laga mat, ta fram fika, dokumentera och lägga upp information via sociala medier.

Grundtanken är att ungdomar med funktionsvariation flätas in i ordinarie verksamhet och syns och hörs där andra ungdomar syns och hörs. Enda skillnaden har varit att våra ungdomar får extra stöd från vår sida för att göra sin röst hörd, och det kräver organisering.

STEG TILL INKLUDERANDE AKTIVITETER

Målgruppen

Vem är det ni konkret önskar bjuda in till verksamheten?

Se över era resurser

Hur stor budget har ni? Kan ni bjuda på fika? Köpa nytt material?

Vem äger frågan?

Finns det någon i verksamheten som kan ta huvudansvaret och driva igenom frågan?

Nätverka!

Var brukar målgruppen befinna sig? Vem kan man samverka med?

Skapa stabila samarbeten

Skola, habiliteringen, daglig verksamhet, fritids, gruppboenden och lägerverksamheten är exempel på samarbetspartners.

Återkommande skolbesök

Besök skolor och gör ditt ansikte känt, men bjud även in skolklasser till er verksamhet.

Kartlägg era styrkor

Vad har ni i er verksamhet som kan locka målgruppen?

Relationer är A och O

Ett känt ansikte skapar trygghet och förtroende.

Var stöttande och engagerad

Arbeta för att skapa en välkomnande och inkluderande miljö.

Arbeta dialogbaserat

Lufta tankar och känslor, återkoppla och utvärdera.
Var inte konflikträdd!

Påminn ungdomarna

Hör gärna av dig en vecka innan en aktivitet och påminn ungdomarna.

Marknadsföring

Var finns ungdomarna som ni vill nå ut till? Gör affischer och flyers. Lägga upp information på sociala medier och hemsidor, gör mailutskick och sprid affischer till skolor.

EXEMPEL PÅ AKTIVITETER

En lista på några av de aktiviteter vi genomfört:

FREDAGSKLUBBARN – Vår egen variant på after school eller after work, där fokus ligger på att ha roligt, träffa nya kompisar och prova på lite olika kravlösa aktiviteter i en ungdomsproducerad miljö. Vi gör upp en plan för en termin i taget och brukar bjuda in till aktiviteter som musik-quiz, Crazy Stage, filmvisning, femkamp, spelkväll, disco eller olika små workshops. Eftersom vi hade en budget till det brukade vi även laga mat tillsammans eller bjuda på snacks under aktiviteten. I sådana fall är det viktigt att ungdomarna hjälper till att både tillaga, servera och plocka undan maten efter sig.

KONSTGRUPPEN – Vi initierade en grupp för konstintresserade ungdomar eftersom det kom önskemål om att de ville prova på olika konstnärliga uttryck. Gruppen träffades först varannan vecka och sedan varje vecka. Vi arbetade med att producera utställningar, gjorde studiebesök och utflykter till museer och anordnade specifika workshops.

DJ-KURSER – Både individuellt och i grupp. Vår ledare Emil har spelat in en instruktionsfilm som finns tillgänglig att titta på för att få tips och idéer.

FOTBOLLSKLUBB – Fotbollsintresserade ungdomar startade en grupp som träffades en gång i veckan för att snacka fotboll, kolla på matcher och spela spel.

FESTER – Vi älskar fester och det är ett ypperligt tillfälle att bjuda in nya deltagare och piffa upp verksamheten. Vad vill ni fira? Att sommaren ska börja eller har tagit slut? Eller varför inte göra en Mellofest för alla? Har ni en projektor i verksamheten kan man locka med storbildsskärm, bjuda på ostbricka, snittar, godis och chips.

CRAZY STAGE – Vår variant på Open Stage där vi tog en dag i månaden och anordnade en öppen scen. Vi satte på lite discoljus, köpte lite galna huvudbonader och peruker, ställde fram en mikrofon kopplad till en högtalare och lät ungdomarna framföra vad och hur de ville.

KONSERTER – Vi brukade anordna en konsert per termin eller år för att alla skulle få en chans att inspireras av varandra.

WORKSHOPS UNDER LOV – Vet man inte riktigt hur man ska komma igång så kan man börja med att anordna aktiviteter under lov. De lovaktiviteter som varit mest lyckade i vårt fall har ofta varit då vi samarbetat med skolor/fritids/kulturskolor/habiliteringen och gjort upp en tydlig plan och struktur, haft en lista på deltagare osv. Tänk på att lovaktiviteter är ett bra tillfälle att sprida information om vad som händer efter lovet. Passa på att skriva ut broschyrer eller flyers för att locka ungdomar till en aktivitet även efter lovet.

SERIEBERÄTTADES ATELJÉN

AV JONATHAN DAHLBERG

Måndag 17 Feb 2020

Planeringen/MÅLAFRITT

En ny start på ELETRONEN

Det första hade vi planeringen för veckorna.
Och Diana berättade också för att vi skulle göra
egen sagoberättelsen. Jag började
rita och måla min hund SYDNEY först och
sen började jag rita en fantastisk fågel Fenix

"Det blir bra på båda två.
de tycker Diana de med!"

1

Måndag 24 Feb 2020

LERAKUTUR

Idag skulle jag göra lera idag.
Vi som hade lera gjode i Aujerrummet. Vi hade en
annan lärare som hand om oss. Han var expert
med Lerakatur. Därinne satt vi greja med leran
Jag fick två lera klumpa. Jag lite tid för fundera. Så jag
gjorde ett ny öbalkad drakar, den figuren var lite svårt på till.
fick lite hjälp. Båda två var färdigt, och nästa lera gjorde jag en
grip och gubbe. "Jag hade väldigt trevligt och kul kvälle!"
Nästa gång ska de målas!

2

2020

Måndag 2 MARS

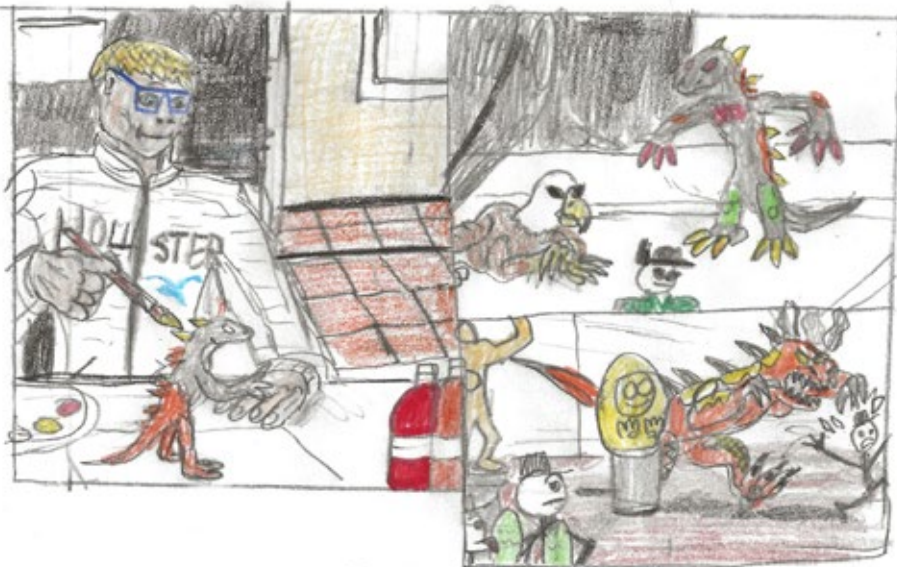
FORTSÄTTAR: MED DE TRE LERAFUGRER.

Eftermiddagen så fortsätt vi våra saker,

Vi sätter på Cattivian och min saker.

Jag fortsätter med leran, började måla på lerafigurer det tog lagom tid för målning. Efter det fikade vi alla tillsammans med glass. Jag började målat färdigt silverRödraker, Gnipen örjan, och gubban med.

Det tycket jag det var kul att testa med nya lerfiguren.

3

Lördag 7 MARS 2020

FILMKVÄLL: MELLOFINALEN.

Jag och Farmor var med FELETRON på kvällen för se de sista finalen på melodifestival 2020 på Storabildskämnen.

Där satt jag, Farmor och alla andra tittade på filmen och åt chips, godis och dricka också.

De sjung väldigt väldigt duktigt. De var väldigt trevligt att alla var med. Vinnare var Mama (Nova) 2020.

4

Måndag 9 Mars

Vänligt dag
Sjukt

Detta valder jag rita idag!
Mitt favorit drakan som
jag gilla. Det var inte mycket
i ELETRONEN. Men jag tycket de
var lugn och trevigt vi hade.

Tors 30 April

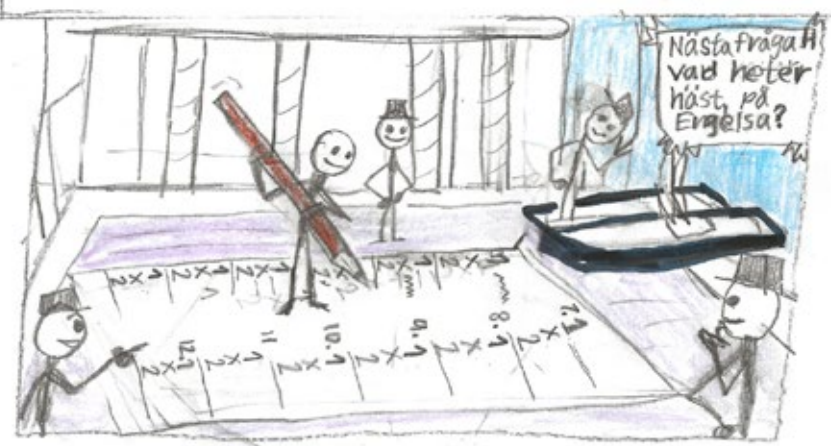
BILDSATTAGEN
PÅ ZOOM!

Detta har jag börjat testat nytt på.
En ny app som hette ZOOM som
man kan se till varandra igen på mobil!
Även vi är inte är på ELETRONEN.
Idag hittar dem på entlek till
Oss. I börja tycter jag att nya appen
var svårt men jag var lite glad att
se dem igen.

Torsdag 6 Maj

Idag hade vi en ny lek
Det var djurkast var del
De är man ska gissa och
kryssa ner frågor. "Jag och vi tre
gjoder de spelet tillsammans
"Jag tycker de var roligt och lite skoj.

7

FRESDAG 15 Maj

Jag och vi andra spelat
de femkampen i utomhus på
Utaför skolgården. Där spelade
Vi Fem olika grenar
Kasta med vattenflaska, bala
med potatis i smed, Få poäng i tre
barka, äta upp kolansnöret snabbt
Och de sista var musikkast
gissa och lyss på musik i ELETRON.
"Jag tycker att de var svårt men
KUL."

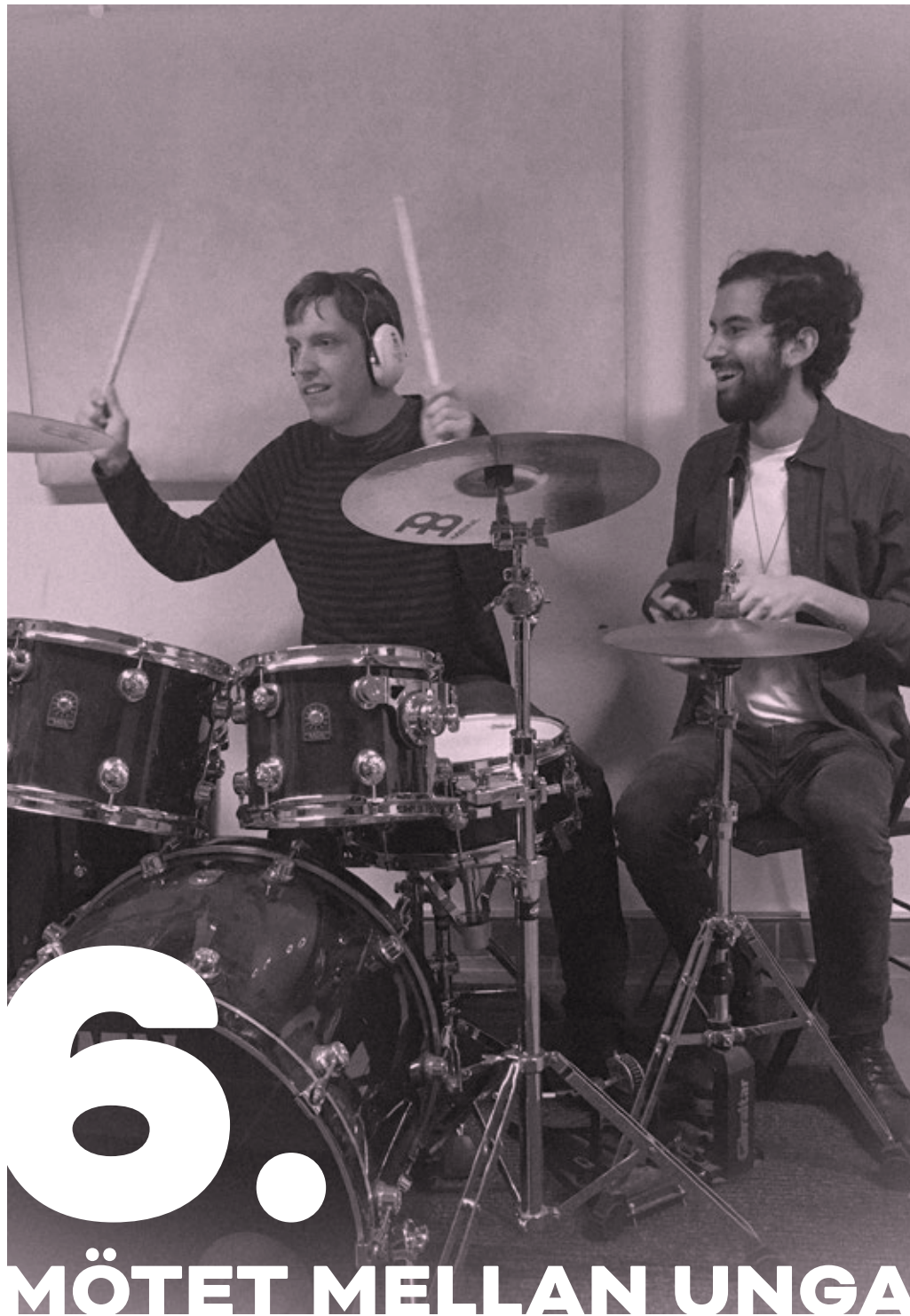
8

Fre 29 maj

Vi skulle ha musikfest utomhus idag, på baksidan av gårdan. Jag fick hälsa på dem andra lite. Diandra och dem andra bjuder oss på fika, det var choklad tårtdan, popcorn, saft eller bara vatten. Jag fick glass och cola-istället. Hon säger att de som fick uppriada för sitt låt. Dem som sjunget varit fantiska! Vi hade sen en snabbt möte. Och hade musikfestlek till sist. Jag hade ganska trevligt eftermiddan.

MÖTET MELLAN UNGA DELTAGARE

Vi hyste en ambition om att inom projektets ramar skapa möten för unga både med och utan funktionsvariationer, och det har vi gjort genom att exempelvis låta ungdomar som har arbetat i studion samarbeta på varandras låtar. Vi har även ordnat gemensamma spelningar, där olika ungdomars röster har fått höras, och gemensamma öppet hus-aktiviteter med kommunen. Ett sådant lyckat samarbete var till exempel Crazy Stage under vilket i princip alla unga som velat stå på scen har fått möjlighet till det och där vi upplevt att vår målgrupp triggat igång unga utan funktionsvariation genom sin enorma glädje, entusiasm och öppenhet.

Crazy Stage är i princip Open Stage med en twist. Vi tar fram en kartong med peruker och olika huvudbonader och roliga attribut, och via informationsspridningen berättar vi att alla former av uttryck är välkomna, allt från poesi till covers, sång och instrument. Sedan låter vi magin uppstå!

ATT MÖTAS I GRUPP

Vi har aldrig ställt några frågor om diagnoser till våra ungdomar. Vissa tycker om att prata om det öppet och gör det självmant, men de flesta tar aldrig upp den sfären av sina liv. Vi har inte haft några åsikter om detta utan alltid lagt fokus på den egenvalda aktiviteten och mötet som uppstår unga emellan. Det betyder inte att detta ställningstagande är problemfritt. Så fort vi började med grupparrangemang märkte vi tydligt att vissa ungdomar inte ville umgås med andra. Vi fick önskemål från både ungdomar och deras föräldrar om att bli grupperade med andra som hade liknande förmågor, vilket skapade mycket dubbla tankar och diskussioner i vår verksamhet. Att ha en funktionsvariation betyder inte att man alltid kommer överens med någon annan som också har en diagnos. Ungdomstiden är en känslig period i livet och många ungdomar som är "högfungerande" vill gärna smälta in i en verksamhet och kanske strävar efter det som samhället eller de själva anser vara "normalt".

I en sådan verklighet vill man inte se sig själv som avvikande på något sätt, och man vill inte associeras med det som är lite udda. I sådana situationer kan det uppstå många frågeställningar om inkluderingens natur och karaktär:

- × Vad är inkludering?
- × Går det att sammanföra alla människor?
- × Om inte, har vi då misslyckats i vår verksamhet?
- × Hur kan man skapa en atmosfär där alla känner sig välkomna ifall vissa individer inte alltid vill beblanda sig med andra?

Det finns inga enkla svar på dessa frågor, och en av projektledarens största roller i sammanhanget är att vara lyhörd för alla känslor och tankar som uppstår och inte censurera någon. Att kunna arbeta dialogbaserat är grundläggande, men det gäller även att ha en förståelse för hur komplext det är att få till en bra gruppdynamik och hur skört det stundtals kan vara, speciellt när man ska arbeta med unga som lever i en egen tidsbubbla. Man kan inte alltid förlita sig på att de ungdomar man bjudit in och räknat med kommer dit, trots att de bekräftat sitt deltagande. Det kan dyka upp plötsliga sjukdomar, trötthet och psykologiska faktorer, men även väder och vind kan spela en ett spratt och stå i vägen. Ibland kommer det fler personer än vad man räknat med och ibland färre. Däremot har vi märkt att inkluderingen fungerar som bäst i en gruppverksamhet när två huvudfaktorer finns på plats:

BALANS - Stämningen blir bäst om vi ser en mångfald av ungdomar med och utan funktionsvariationer. I en sådan miljö kan alla deltagande ungdomar smälta in i den gruppering som passar dem bäst. I just vårt fall har den största utmaningen haft att göra med den ungdomsproducerade verksamhetsmodellen, vilken gjort att vi ofta stött på en helt tom lokal utan några ungdomar att umgås och integreras med. Några av våra mest lyckade arrangemang har varit sådana där ungdomar med och utan funktionsvariation verkligen mötts i en gemensam öppen aktivitet och där gränserna suddats ut mellan vår verksamhet och den kommunala, samt mellan funktionalitet och identitet. De momenten har varit helt magiska!

LYHÖRT LEDARSKAP – Ordet lyhördhet finns bara i de nordiska språken. Definitionen av ordet lyder: "Som har fin hörsel; (bildlig betydelse) vaken, känslig (för)", och synonymer är ord som öppen, vaken, känslig, mottaglig. För hundra år sedan användes ordet ofta i sammanhang som hade att göra med poesi, mysticism och spiritualitet, medan det idag används mer inom sociala sammanhang som ledarskap, politik och ekonomi²². Jag hittade följande träffande och fina definition av ordet: "Lyhördhet innebär erfarenhet och kunskap integrerad med empati och medmänsklighet, som genom intuition och känsla för vad som krävs just i ett speciellt ögonblick i en speciell situation, leder fram till en handling som får positiva konsekvenser."²³ I vårt arbete med ungdomar har vi märkt hur viktigt det är att de vuxna som ansvarar för verksamheten, oavsett om de är fritidspedagoger, ungdomskonsulenter, ungdomsmentorer eller projektledare, känner sig styrkta i sin roll och har verktyg för att arbeta med inkludering. Det bör finnas en stolthet över arbetet och den egna positionen, och precis som citatet ovan beskrev krävs det kunskap och empati tillsammans med intuition för att kunna avleda och vända eventuella negativa tankar till positiva handlingar. Fritidsledarrollen är oerhört viktig, och det borde vara självklart att kunna arbeta med inkluderingsfrågor och bemöta eventuell kritik på ett konstruktivt och faktabaserat sätt. Precis som i Pygmalioneffekten som beskrevs kort i kapitel 3 så har ledarens egenskaper och synsätt en stor betydelse

22. Informationen hämtad ur: http://www.stromstadakademi.se/sa_html/Frisdal-om-lyhordhet.htm

23. Bodil Frisdal, Lyhördhet: studenters uppfattning av lyhördhet i omvårdnad och utbildning.

Doktorsavhandling. Lunds Universitet; 2001, s.263.

för ungdomarnas upplevelse av inkludering och mångfald. Har man en positiv inställning och arbetar lösningsorienterat, eller får man panik vid minsta negativa tanke och ger upp när man ställs inför problem? Man brukar fråga människor om glaset är halvtomt eller halvfyllt, men kanske borde man istället fråga: "Ser du knopar eller knutar?"

KRAVLÖSHET KONTRA PRODUKTIVITET

Man kan säga att vi lever i formgivningens och projektledningens tid. Allt från hur vi väljer att visa upp vårt yttre, vår kropp, utbildning, hus, samhälle, jobb och jobbsökande, stadskärnan som vi rör oss i, till hur vi tillbringar vår fritid har sin speciella utformning, ett tydligt mål, planeras och lämnas alltför sällan åt slumpen. Även det ungdomsproducerade arbetet bidrar till denna samhällsutveckling när den inte ger utrymme att bara få vara utan kräver att varje steg man tar ska planeras noggrant och leda någonvart. Att som ungdom få vara medskapare i en process och känna att man kan påverka sin verklighet i den riktning man brinner för är ett privilegium och kan vara en lärorik, rolig och storslagen resa. Men i vårt täta samarbete med ungdomskonsulenter i Kungsbacka kommun och med de ungdomar som vi sett i verksamheten har vi också märkt att det kan skapa ångest hos många unga. I en intern och opublicerad enkät som ungdomskonsulenter Christopher Sköld och Richard Andersson gjorde år 2019 på uppdrag av SKR inom projektet Mer för fler fick frågan "Vad vill du göra på din fritid" följande svar: "Kravlös fritid!" Det övervägande flertalet ungdomar ansåg att hela deras vardag var så kalkylerad och alltid förväntades leda till något konkret att de saknade andrum till att bara få vara utan att behöva tänka på konsekvenserna. Skolan uppfattas som tuff och kravfylld med många uppgifter och läxor. Vissa ungdomar hjälper till hemma eller har en komplicerad familjesituation, andra söker feriejobb eller arbetar extra på lov och helger. För dem som är lite äldre och går på gymnasiet snurrar tankar om framtiden. Ska man läsa vidare? Räcker betygen eller måste man läsa upp dem? Ska man börja jobba direkt efteråt? Ska man ta sig till en fritidsgård för att producera någonting där också? Göra upp en plan, skriva en ansökan och dra igång ett arrangemang som ska leda till en produktion? Orkar alla ungdomar med detta? Och de som orkar, hur stor är risken att de blir utbrända efter ett tag och drar sig för att komma till gården för att slippa bli indragna i nästa intressegrupp? Ser man verkligen den mångfald som kommunen har som politiskt mål eller är det ofta samma typ av ungdomar som dyker upp i dessa intressegrupper? Vi har märkt att det viktigaste är balans. Det måste finnas möjlighet för ungdomarna att kunna producera och medverka på egen hand men det måste också finnas en möjlighet att träffa andra ungdomar på en kravlös arena. För det är just på denna kravlösa arena och i det oväntade, ibland slumpartade mötet som magi kan uppstå. Vi har ofta märkt hur kravlösheten för många ungdomar är en väg in i produktiviteten. Att bara få vara, ha kul tillsammans utan att det ligger någon prestige i det, leder ofta till att man efterhand blir inspirerad och faktiskt vill bidra med någonting själv. Ungdomsproducerat? Ja! Men under organiserade former där vuxna skapar förutsättningar och möjligheter att provocera och skapa fruktsamma möten.

UNGT MENTORSKAP

Inom Musik på Gården har vi arbetat med ungt mentorskap. Under de tre år som vi varit verksamma med projektet har vi sammanlagt haft åtta olika ledare anställda. De flesta av dem har varit i 20-årsåldern och endast en av våra ledare har arbetat oavbrutet under alla tre åren. Många av ledarna har varit ungdomar som själva gått på Elektronen och som sedan gått vidare till att kunna leda andra unga och lära dem sådant de själva fått lära sig på sin fritid.

Ungdomsmentorererna samarbetar tätt med projektledaren, speciellt i början, ifall de är ovana att arbeta med målgruppen och den här typen av ansvarsområden.

Projektledaren arbetar med något som vi inom Passalen kallar för Kvalitetssäkring av ledare. Vi skriver på tydliga jobbavtal där vi anger vilka ungdomsledarens arbetsuppgifter är och vilka egenskaper som behövs för att klara av dem. Vi ger ledarna tydlig feedback när vi känner att det behövs. Projektledaren är med i verksamheten så ofta hen kan och är insatt i hur verksamheten bedrivs, vilka deltagarna är, hur ledarna arbetar och vilka eventuella problem som kan uppstå. När man arbetar lyhört med ungdomar gäller det att kunna ge dem tydlig feedback och inte vara rädd för att prata om problem på ett konstruktivt sätt. Det är även viktigt att ta tag i problem så fort de dyker upp och återigen vara beredd på att påminna ungdomarna frekvent utan att de tar det personligt. Det gäller särskilt när man nyttjar en gemensam lokal eller utrustning.

BEMÖTANDE

Inkludering börjar alltid med oss själva och hur vi ser på vår omgivning. Inom Musik på Gården utgår vi ifrån tanken att "Ingen människa är komplett, men tillsammans kan vi bli hela". Alla arbetsplatser, offentliga miljöer, familjer, institutioner och grupperingar där människor möts mår bra av oliktankande. Det är en utmaning, men vi försöker dra nytta av varandras olika egenskaper och åstadkomma en miljö där vi kan komplettera varandra istället för en homogen miljö där alla anstränger sig för att vara likadana eller försöker spela någon de inte är.

I det här projektet har vi utgått från tanken att det är lusten som är det grundläggande. Lusten att lära sig någonting nytt, lusten att prova på någonting för första gången eller drömmen som man önskar förverkliga. Om den finns så kommer allt annat i andra hand och det finns lösningar på de flesta problem. Men det måste även finnas en lust från vår sida och från oss som bemöter dem som söker sig till vår verksamhet. Inkluderingen finns med som en princip i all verksamhet som vi anordnar, och bemötandet är oerhört viktigt inom Musik på Gården. Från det första mötet när vi hälsar på någon, till att vi lär oss personernas namn, till samarbetet oss emellan, om det nu är studion eller någon annan verksamhet, fokuserar vi på förmågan och inte på begränsningen.

FRÅGOR TILL LÄSAREN:

- × På vilket sätt är just jag privilegierad?
(Tänk hudfärg, funktionalitet, religion, familjesituation, livssituation, arbetsmiljö, nationell tillhörighet med mera.)
- × Vad kan jag vara tacksam för i mitt (arbets)liv?
- × När råkade jag ut för en pinsam situation senast?
(Vad hände, vad var pinsamt, hur blev jag bemött?)
- × När kände jag mig osäker senast?
- × Hur vill jag bli behandlad när jag är osäker eller ny inför en situation?
(Kan du komma på ett positivt och ett negativt exempel på bemötande?)

Syftet med ovanstående frågor är att sätta igång en tankeprocess i vilken vi själva funderar över de moment i livet där vi känner oss svaga och hur vi klarar oss igenom vardagen med våra privilegier. De flesta människor har sina kontinuerliga rutiner och ritualer. Man är van att använda sig av sin kropp på sitt eget sätt för att få vardagen att fungera, och det är först när någonting oväntat händer som vi får upp ögonen för att en annan person kanske har problem som vi aldrig haft en tanke på existerade. Ibland kan det vara bra att ändra sitt perspektiv för att kunna sätta sig in i en annan människas situation. En person som får barn och börjar använda sig av barnvagn märker snabbt hur det är att ta sig fram på hjul och börjar helt plötsligt röra sig på ett annat sätt än tidigare. Helt plötsligt kan man känna sig obekvämt när man ska på och av bussar, spårvagnar och tåg, någonting man inte reflekterade så mycket över innan. Man börjar tänka på terrängen och tillgängligheten. Samma sak sker om någonting oförutsägbart händer med våra kroppar. Personer med funktionsvariationer stöter på den typen av svårigheter varje dag, men många av dem pratar inte lika mycket om den fysiska som den mentala tillgängligheten. Det största problemet är att många unga inte känner sig välkomna när de hamnar i en öppen verksamhet utanför LSS. Om vi har lärt oss någonting av Coronakrisen under 2020 så är det att vi onekligen blivit en erfarenhet rikare vad gäller att tvingas ta ställning till och leva med begränsningar.

INTERVJUER MED LEDARE

Emil Sundbaum, 22 år

Emil, du var ju den första ledaren som vi anställde så fort projektet startade 2018. Tidigare hade du gått på Elektronen som ungdom och använt dig av DJ-bänken och studion, och så avancerade du till att bli timanställd och hålla i DJ-kurser

för kommunens ungdomar. Har du tyckt att det har varit en skillnad att jobba i vår verksamhet och med våra ungdomar?

Det är en lite annorlunda målgrupp att lära ut till. Man får anpassa nivån efter den person man har att göra med. Det som är skönt är att vår målgrupp inte bryr sig om hur bra de är, utan jag upplever dem som mer engagerade än andra ungdomar. De tar det inte som kritik om man försöker ändra någonting...i alla fall de flesta som jag har mött.

Vilka är dina arbetsuppgifter inom Musik på Gården?

Att lära ut hur man gör musik i studion och hur man skriver musik. Jag håller också i DJ-kurserna och ibland några andra aktiviteter som att hjälpa till att spela in en musikvideo, och så arbetar jag med gruppaktiviteterna som Fredagsklubbarna och medverkar ibland när vi har studiebesök på Elektronen.

Vad innebär det att vara ledare inom Musik på Gården, mer än att hålla i aktiviteter?

Fredagsklubbarna handlar mycket om att vara engagerad och umgås med deltagarna och förbereda sig för själva aktiviteterna. Man får mer entusiasm från vår målgrupp så det är alltid roligt att arbeta med gruppaktiviteterna. När jag arbetar i studion med ungdomarna är det mer av en lärandeprocess och där arbetar vi med att uppfylla deras musikaliska drömmar.

Om du sammanfattar och tänker över de år som du har arbetat med projektet, vad har varit det bästa med att jobba med Musik på Gården?

Härliga deltagare! Träffat massor med spännande människor! Det har också varit kul när vi har haft konserter för då får man se allting som man har arbetat med under året.

Känner du att du har utvecklats och lärt dig någonting nytt (kanske om dig själv)?

Jag arbetar ju även som musikproducent och DJ och jag upplever att när jag har börjat lära ut till våra ungdomar så har jag börjat förstå saker som jag annars inte hade tänkt på när det gäller mitt eget låtskrivande. För att hjälpa deltagarna att göra låtar så lyssnar vi ofta på referenser och de visar mig massor av musik som jag annars inte hade lyssnat på. Jag har börjat se likheter med den musik jag själv lyssnar på och börjat kartlägga vissa mönster med ackord som upprepar sig osv. Om man ska göra "vanlig" pop idag är det alltid bra att kunna ha influenser från flera håll.

Har du upplevt någonting som utmanande?

Att hålla igång en bra stämning då jag själv är lite socialt skygg. Jag har fått lära mig att ta mer initiativ och vara mer utåt än tidigare.

Har du något speciellt minne som du skulle vilja dela med dig av?

Varje gång vi har haft projektaktiviteter där man har fått lösa allting från scratch, det vill säga från att kolla på andra musikvideos och kartlägga vad man ska göra själv till att en musikvideo blir färdig, har varit speciellt. Det är häftigt att se hur deltagarna har utvecklats under den här tiden och följa deras resa till att bli mer självständiga och ta ansvar för sin skaparprocess.

Hej Zana!

Hur länge du har arbetat som teaterpedagog med barn och unga?

Jag har gått två utbildningar. En inriktning som heter Teater på Turné år 2017–2018 samt Sundsgårdens Teaterpedagoglinje i Helsingborg år 2018–2019 och sedan dess har jag arbetat som teaterpedagog med ungdomar men även vuxna.

Du har ju arbetat hos oss i snart ett år nu. Tycker du att det är annorlunda att arbeta med ungdomar som har funktionsvariationer? Är det någonting speciellt som man bör tänka på?

Ja och nej. Som pedagog anpassar man sig alltid efter gruppen och varje grupp har sina egna behov som man måste anpassa sig efter. Så på det sättet är det ingen skillnad, men det behovet som jag har uppmärksammat på är att man kanske måste göra saker långsammare, ta det steg för steg och att man inte gör det för komplicerat beroende på vem det är man jobbar med.

Har du märkt av några utmaningar i ditt arbete hos oss?

Konflikter som uppkommer och att man måste hitta metoder för att hantera dem. Som person är jag van vid konflikter men man får hantera konflikterna lite annorlunda här. Man måste ha mer tålamod, ge ungdomarna tid, vänta tills de känner sig redo att göra upp med varandra. Vissa personer kan bli väldigt arga och ha svårt att hantera sin egen ilska och då gäller det att man inte drabbas av panik utan fortsätter vara lugn och ge den tid det behöver.

Vad tycker du är det bästa med att arbeta med Musik på Gården?

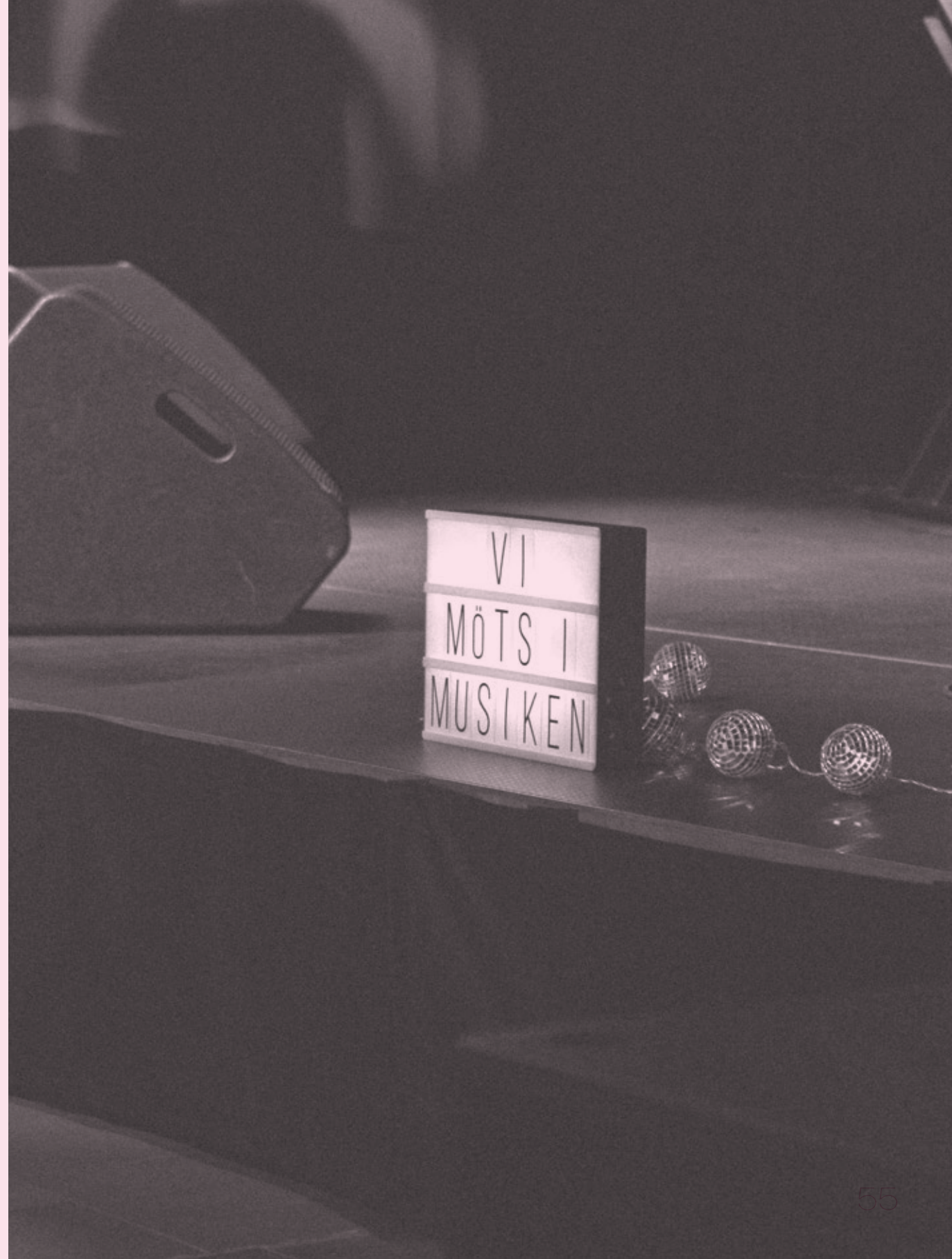
Ungdomarna...och kollegorna! Men framförallt ungdomarna som ger så himla mycket glädje och kärlek! Sedan så gillar jag också atmosfären...för att det är en plats där man får vara sig själv! Din bakgrund eller hur du ser ut spelar ingen roll. Alla är accepterade! (Och så fikan i parantes också ☺) Men ungdomarna gör hela atmosfären!

Har du något speciellt minne som du kommer att ta med dig efter att projektet tar slut?

Jag tänker på två eller tre olika spontana minnen! Jag kommer ihåg hur vi satt på soffan under en fredagsklubb och skrattade och skämtade jättemycket med Christian och Pontus om kärlek och jobb! Jag tänker också jättemycket på Fia och Linn, jag har kommit de så nära och jag tycker så mycket om dem. En gång fick jag ett armband från dem och de skojade om att min pojkvän Niklas kommer att bli så avundsjuk och Fia som säger hela tiden: "Fan!" på sitt speciella sätt. Jag har ett extra hjärta till dem och en speciell relation med dem.

Jag minns också den första teaterlektionen som jag hade med gruppen, för de var så nervösa och jag kände att detta går inte så jättebra, de vågade inte riktigt, var lite ofokuserade och smårädda och sedan jämfört med våra teaterlektioner nu! Jag har fått se vilken skillnad och hur de har byggt upp tillit och trygghet till mig. Nu har vi så kul alltihopa och de är så duktiga och vi skrattar så mycket!

Jag älskar hela atmosfären: att alla får vara med och att det är tryggt!

8.

INTERVJUER MED DELTAGARE

Jeff Andersson, 22 år

En solig men blåsig eftermiddag i maj, mitt under Corona-pandemin, träffar jag 22-åriga Jeff Andersson, eller D3JEFF som är hans artistnamn, på Elektronen. Han har kommit dit för att spela ett spel som heter VRChat på DKC²⁴ som ligger på andra våningen, och vi passar på att prata lite om den resa han gjort under de senaste tre åren. Jag vill att Jeff ska börja med att berätta lite för er läsare vem han är, men den frågan tycker han är alldeles för lik en jobbintervjufråga och utbrister: "Det är så stort! Vem jag är?! Hade jag sagt sanningen på en jobbintervju hade jag blivit utkastad med huvudet före med en gång!"

Varför?

För att jag är jätte-ointressant. Jag sover hela dagarna och sitter vid datorn. 😊

Okej! Men jag tror att du är mer än bara de tre sakerna. Kan du berätta istället varför du började komma till Elektronen och hur länge du har varit med i Musik på Gården?

Jag har haft ett DJ-intresse långt innan Musik på Gården, men det var inte förrän jag kom med i projektet som jag fick möjlighet att utveckla det. Det var en ur personalen på boendet där jag bodde som hade hört talas om Elektronen och tog mig hit, och så var det ren tur att ni precis hade satt igång projektet. Jag har varit med sedan starten, så det blir snart tre år nu.

24. DKC eller Digitalt Kultur Center är en del av Elektronens verksamhet som man kan ta del av om man har ett intresse för digitala plattformar.

Vad har du gjort mest när du har varit här?

Jag har gått en DJ-kurs med Emil och varit med när vi har uppträtt och hängt lite i andra sammanhang. Jag har även gått bredvid Emil när han har hållit i kurser för att jag var intresserad av att själv arbeta som ledare.

Vad är det bästa med att vara med i Musik på Gården?

Relativt lätt fråga. ☺ Att jag fick chansen att kunna göra det jag har velat göra och bli bra på det. Förut var det bara en dröm och någonting jag aldrig trodde att jag skulle uppnå. Visst, man har fått träffa många nya människor, skaffat sig relationer och kunnat göra lite andra saker också. Det tog till exempel lite tid för mig att komma till DKC och det var tack vare Musik på Gården som jag vågade mig upp dit. För mig är detta min verklighet så det är i princip obeskrivligt när projektet kommer ta slut och vad som kommer efteråt.

Har du något speciellt minne som du skulle vilja dela med dig av från din tid på Musik på Gården?

Något som jag kommer på är när jag kom hit för första gången. Jag är en väldigt introvert person, och när jag väl träffade Emil²⁵ och skulle börja med DJ-bordet var det så pinsamt och jag visste inte hur man skulle göra och det var så stelt, men sedan började allt bara bli bra, jag fick ett flow och det var inte så pinigt längre. Jag kände mig mer och mer bekväm med att vara med Emil och göra det här och att jag faktiskt ville kämpa på och inte ge upp. Jag fick helt enkelt mer självförtroende.

Har ditt liv förändrats sedan du började med projektet?

Jag har lärt mig DJ:a, och scenskräcken är inte lika stor. Den har jag tränat bort. Jag har lärt mig att vara mer utåt. Musik på Gården har fått mig känna mig mer bekväm överlag med att vara med människor. Det var helt otänkbart för några år sedan innan jag började här.

²⁵ Emil Sundbaum är en av våra timledare inom Musik på Gården.

Matilda Ek, 25 år

Matilda, du har ju varit med i Musik på Gården i princip sedan vi startade. I min kalender står det att du kom hit för första gången 15 februari 2018 och då gick du andra året på gymnasiet. Kan du beskriva lite vem du är?

Jag tycker att jag har lätt för att prata med andra. Lätt utåtriktad, är positiv vid många tillfällen, och det gör att jag intresserar mig för andra människor. Vill inte skryta men jag är oftast glad.

Minns du hur det kom sig att du började komma till Elektronen?

Det var min lärare som såg att jag skrev texter i skolan, och du var och hälsade på och berättade om Musik på Gården och så sade hon: "Varför kan du inte åka till Elektronen och sjunga?" De märkte att jag var bra på rim och så.

Jo, jag minns att din lärare sade att du gillar att skriva texter och det snappade jag upp med en gång, och vi

bytte telefonnummer och jag tyckte att du absolut skulle komma till oss! Hur kändes det när du var här första gången?

Nervöst! Nervöst!!!

När slutade det att vara nervöst då?

När jag kände att jag kunde klara av någonting. Jag visste till exempel inte att sjunga var min grej!

Har du varit på Elektronen innan?

Nej. Jag visste inte vad det var för någonting och tänkte inte på att man kunde komma hit förrän du besökte skolan och berättade om det.

Vad är det bästa med Musik på Gården?

Att man får hjälp med sina intressen och att andra pushar en till det. Man får vara den man är.

Vad brukar du göra när du kommer till Elektronen?

Jag får idéer till vad jag vill sjunga om, och Emil hjälper mig med beatet och så. Vi sitter i studion ihop och jag kommer med låtskisser. Jag har även uppträtt här på Elektronen och fått hjälp med att spela in musikvideos.

Har du något speciellt minne från din tid med oss?

Jag var väldigt osäker först men när jag får tid på mig så känns det bättre. Det tar tid för mig att lära mig saker och så, men ju mer jag gick till musikstudion desto mer säker kände jag mig.

Du har ju uppträtt här vid ett flertal tillfällen och varit med i både Tjejer på Scen, turnerat runt med Sommarturnén, medverkat på Queer Up! och även medverkat i två av våra konserter Vi Möts i Musiken 1 och 2. Någonting därifrån som du minns speciellt?

Allting har varit kul, men det var roligare i slutet när jag hade gjort flera låtar än det var den första perioden, så då var det mycket roligare. Jag känner mig starkare som person när jag sjunger än privat.

Har ditt liv förändrats sedan du började spela in egna låtar i studion? Är du samma Matilda nu som innan du började göra musik?

Att jag tar egna initiativ, att jag vill utmana mig själv mer än vad jag gjorde innan och att jag har oftast idéer till låtar, hur jag vill att de ska låta och så.

Men tror du att musiken har bidragit till det?

Det är lättare för mig att sjunga än att prata om känslor. Det blir som ett annat språk för mig, det blir lättare. Jag har fått mer positiva vibbar av andra människor genom musiken än när jag är den privata människan.

Någonting mer som du vill dela med dig av?

Jag är väldigt glad att jag har den verksamheten att gå till för att musiken hjälper mig i känslor och reder ut saker hos mig själv där jag inte alltid behöver förklara vem jag är utan får göra det jag vill göra. Det är det som är så skönt. Jag gillar mer den här Matilda än den privata Matilda - den som andra personer möter.

Linus "Linky" Ekenberg 17 år

Linus, kan du berätta lite om ditt artistnamn "Linky"? Vad är historien bakom och hur länge har du haft det?

Det är min livliga fantasi! Det började med att jag kom till studion för första gången och så sa Emil att mitt namn Linus blir för eget och att heta "Linky", det är något annat.

Hur kom du i kontakt med oss och började komma hit till Elektronen?

Min mamma tog kontakt med min seglingskompis och berättade för henne att jag har drömt om att åka till en musikstudio sedan jag var liten, och så berättade hon att det finns en i Kungsbacka dit man kan gå.

Hur kändes det när du var här på Elektronen för första gången? Minns du vad du tänkte och hur du kände dig?

Stort!

Varför?

Jag hade drömt sedan jag var ett litet kid om att göra egna låtar och spela in musik och verkligen få spela in och lägga ut på Spotify och visa för mina kompisar vad jag går för!

Har du gått på någon fritidsgård tidigare?

Nej, det har jag inte. Men jag har gått på fritids på min skola.

Varför inte?

För att jag har känt att jag vill vara för mig själv.

Varför det?

Jag gillar att vara med vänner. Att umgås med andra är ett av mina största intressen, men jag blir blyg för folk jag inte har träffat tidigare.

Men kändes det inte så när du var här?

Jag har fått kämpa lite och vänja mig. Jag har fokuserat på att ta en vecka i taget och levt mig in i musiken bara och inte tänkt så mycket på folk.

Vad brukar du göra när du väl kommer till Elektronen?

Jag brukar mest komma hit för att spela in musik och sitta i studion och spela in låtar. Jag skriver ner anteckningar på mobilen med låttexter för att komma ihåg en bild i mitt huvud. Jag har livlig fantasi och idén till texterna bara poppar upp i huvudet.

Vad tycker du är det bästa med Musik på Gården?

Gemenskapen. Att de som är i "musikandan", att de verkligen tar det på allvar! Jag blev väldigt utelämnad när jag gick i lågstadiet. Många av mina klasskamrater frös ut mig. De sade: "Du kommer inte komma nånvart. Du kommer inte bli nån vidare människa." Sedan när jag kom till mellanstadiet och högstadiet började folk förstå mig och säga: "Han är faktiskt nåt. Han är en förebild." Jag har ett speciellt minne från den tiden, jag pratade med min kompis Liam på telefon och sade: "Jag kommer bli artist" och han svarade: "Nej, lägg ägg! Det kommer aldrig ske!" Och sedan när jag började komma hit på onsdagarna och spela in Delar av Oss²⁶ så har kompisarna dansat till mina låtar.

²⁶ Delar av oss är den första låt Linus har skrivit inom Musik på Gården, på Elektronen. Låten finns tillgänglig att lyssna på både på Spotify och Soundcloud.

Du har ju uppträtt vid ett flertal tillfällen med Musik på Gården, både i Kungsbacka och i Göteborg. Hur känns det för dig när du uppträder, och har du stått på scen tidigare också?

Det känns som en seger, från det jag berättade om att jag blev utfrysad i lågstadiet till att ta itu med den här revanschen och visa mina klasskompisar att jag aldrig ger mig och att jag också är värd någonting, det är det bästa! När jag uppträdde på Mega Discot²⁷ på Frilagret kände jag att den scenen var så stor. Jag blev så nervös till en början men när jag väl kom upp på scenen hade jag så jädra roligt och det lyste verkligen i mig!

Jag försöker ändå stötta mig själv till att tänka att det går bra! Jag har stått på många scener innan, mest skolframträdanden. Jag kommer så väl ihåg ett Luciaframträdande när min gamla musiklärare Ulf skulle välja ut några ungdomar som skulle sjunga "Staffan var en stalledräng" och jag blev utvald. Jag stod och kikade upp i kyrktaket hela tiden och sjöng och var livrädd men sedan dess har jag vuxit och blivit modigare.

Har ditt liv förändrats sedan du började spela in egna låtar i studion?

Skitmycket! Jag har mina motgångar fortfarande, men jag känner att det har förbättrats en hel del på grund av att jag börjat komma hit. Min personlighet har växt, jag tar tag i folk och frågar dem: "Tjena, vill ni vara med mig!" Det gjorde jag inte innan jag kom hit! Det har förändrats skitmycket!

²⁷ Mega Discot är ett årligt initiativ anordnat av Passalen Göteborg på Frilagret.

9.

IDÉBANK MED TIPS PÅ WORKSHOPS

BRAINSTORM OCH MINDMAP

En viktig del i vår verksamhet har varit att brainstorma fram tankar och idéer och skapa mindmaps, både vid våra individuella möten med ungdomar men även under gruppaktiviteter. På det sättet kan vi till exempel skriva en låt tillsammans, komma fram till vad man är intresserad av att göra eller utveckla och hitta vägar att komma dit. När man brainstormar kan man ta upp ett valfritt tema och försöka komma på så mycket man kan på det temat. Det är viktigt att den som håller i det signalerar till deltagarna att alla tankar, idéer och uttryck är tillåtna och att man skriver ned precis allt man kommer på. Om det är en gruppaktivitet bör man se till att alla röster bli hörda och att man uppmuntrar och ger röst åt dem som kanske inte tar för sig lika mycket i en grupp.

Fråga till läsaren:

- ✗ Skulle ni kunna ha en bestående idébank eller ett skissplank i er verksamhet där alla kan få skriva vad de till exempel hade velat göra eller förändra där?

VI SKRIVER EN LÅT IHOP

Om man ser till statistiken handlar majoriteten av all popmusik idag om kärlek och sex. Enligt undersökningar lyssnar vi som intensivast på musik i åldern 15–30 år, och det är även då vi människor är som mest aktiva sexuellt. Tonårstiden är en tid då det händer oerhört mycket i våra kroppar och liv. Det är i många fall en turbulent övergång från barndomen till vuxenlivet, och många pusselbitar måste falla på plats. Man upptäcker sin sexualitet, skapar en relation till den egna kroppen, lär sig att sätta gränser, funderar på framtiden och försöker placera sig själv i den. Kompisar och (o)vänner. Skola och jobb. Relationer med stort R. Vem kan man lita på? Vem ska man släppa in i sitt liv och vem ska man låta gå?

För oss människor är det livsviktigt att kunna sätta ord på våra känslor och kunna uttrycka oss själva, och där har kanske musiken den största genomslagskraften. Vad passar inte bättre än att skriva ned sina tankar och framföra dem i en sång? På det sättet går man in i sig själv och identifierar det man känner utan att censurera sig själv. Man lär sig också att kommunicera och förpacka det på ett attraktivt sätt så att andra kan få ta del av ens känsloliv och kanske känna igen sig själva.

SÅ HÄR GÅR VI TILLVÄGA:

- ✗ Vi börjar med att avdramatisera själva låtskrivandet och berättar för ungdomarna att man inte behöver komma på allting själv till en början. De flesta kända musikartister idag samarbetar med en rad olika producenter och låtskrivare, och det är väldigt få musiker idag som gör allting själva utan någon hjälp. Det vanliga är att man bjuder in flera personer till så kallade studio-sessioner där man sitter tillsammans och producerar/spelar in en låt gemensamt. Vi återskapade studio-sessioner tillsammans på Elektronen.
- ✗ Ett tips är att den som är musikansvarig förbereder tre olika beats som man kan ta med sig till en låtskrivarworkshop. På så sätt behöver man inte ha ett helt bibliotek med möjligheter utan man utgår från det man har.
- ✗ Är det en gruppaktivitet kan man börja med några ord- och associationslekar för att värma upp och känna av gruppdynamiken. Man kan till exempel be ungdomarna göra en mindmap över ord som naturen, djur, känslor osv.
- ✗ För att gå vidare kan man visa hur man använder ett rimlexikon och vad synonymer är för något.
- ✗ Visa hur de flesta låtar är uppbyggda: intro – vers – refräng – vers – refräng – bridge – refräng – outro.
- ✗ Välja ut ett gemensamt tema och börja med att skapa den första meningen till ett utvalt beat. Efter det är det bara att rimma till det sista ordet i den förra meningen och låta det flyta på.

VI GÖR EGNA BEATS AV VARDAGSFÖREMÅL

Det här är en rolig workshop där man visar ungdomarna hur man kan göra egna beats genom att spela in ljud med hjälp av vardagsföremål eller den egna kroppen. Den kan även kombineras med den förra övningen.

Man behöver: en diktafon och ett par hörlurar samt ett musikredigeringsprogram.

Vad man kan spela in: ljud som deltagarna gör själva är alltid uppskattat, speciellt bland de deltagare som har svårigheter med talet men som kanske producerar massor med spännande ljud. Prova att spela in en dörr som stängs eller öppnas. Testa att slå två glas mot varandra, att skapa ljud med bestick, skålar, pärlor, allt möjligt man kan komma på. Tänk bara på att ljuden behöver vara korta för att det ska bli bra beats.

VI BERÄTTAR EN HISTORIA MED FOLEY SOUNDS

Tramp eller foley är film ljud som man lägger på efter att en film är färdigklippt. Det kan vara vardagsljud, till exempel dörrar som öppnas och stängs, ljudet av springande hästhovar, fotsteg eller mer spektakulära ljud, till exempel bomber som sprängs, åska och oväder. Foleykonstnärer som arbetar med stora filmproduktioner använder sig ofta av vardagsföremål för att återskapa ljuden som visas på filmduken. Är det en person som går i en filmsekvens så räcker det att man spelar in ett par skor som stampar och går, men ibland kan man behöva tänka till. Hur återskapar man till exempel ljudet av hästhovar? Eller en vind som viner? Här kommer exempel på vardagsföremål som man kan använda sig av:

- ✗ Hästhovar - Kokosnötter som slår emot varandra
- ✗ Ben som knäcks i ett slagsmål – Selleri eller morot som bryts mellan händerna
- ✗ Eld – Cellofan eller en påse med chips
- ✗ Fågelvingar – Ett par handskar
- ✗ Någon som tar ett bloss – Plastfolie som dras ur sin förpackning.
- ✗ Fotsteg på snö – majsstärkelse på läder
- ✗ Vind som viner (storm) – aluminiumplåt, alternativt ett stort pappersblock

SÅ HÄR GÅR MAN TILLVÄGA:

Ta fram olika föremål som gör ljud. Låt deltagarna få prova på de olika föremålen. Kan de gissa vad ljuden är tänkta att föreställa? Dela sedan ut de olika föremålen till varje deltagare. Förbered ett stycke text som innehåller mycket beskrivande ord som man kan göra ljud till. Ett tips är att skriva ned texten på en whiteboard eller ett stort skissblock. Läs texten högt och låt deltagarna själva komma på vilket av föremålen man kan använda sig av för att återskapa ljuden. Ringa in de orden så att det blir synligt. Läs sedan texten igen, men nu måste alla deltagare vara beredda på att göra sina ljud vid exakt det tillfälle då ledaren läser i texten.

HUR SER MUSIKEN UT?

De flesta människor är vana att lyssna på musik genom att endast fokusera på själva texten och lära sig nynna med till melodin. Alternativt har man bilder från låtarna om man sett musikvideos eller uppträdanden. Den här övningen kan fungera som en introduktion till att både lära sig om modern konst och begrepp som abstraktion, men kan även visa deltagarna faktorer som är gemensamma för musik och konst: komposition, tema, stil och (klang)färg. Det kan också vara en rolig övning för att öppna upp sig och uppleva musiken med alla sinnen och försöka hitta ett symboliskt tänk.

TA FRAM SÅ MÅNGA OLIKA KOLLAGEMATERIAL SOM MÖJLIGT, GÄRNA MED OLIKA STRUKTUR, TILL EXEMPEL:

- × Vitt A1-pappersark
- × Färgade pappersark
- × Kritor
- × Lim
- × Tuschpennor
- × Sax
- × Aluminiumfolie
- × Olika tyger som är både glatta och sträva
- × Pengar
- × Sugrör
- × Snören
- × Fjädrar
- × Sand
- × Stenar
- × Piprensare
- × Glitter
- × Träbitar
- × Gamla tidningar och dylikt

Förbered tre till fyra olika låtar som representerar olika musikstilar, som klassisk musik, jazz, rock, dansband eller hiphop.

Låt deltagarna lyssna på de olika låtarna och skapa en egen komposition till varje sång/stycke genom att använda sig av det material som finns tillgängligt. Tanken är att de inte ska illustrera musiken med pennor och färger för mycket, utan att de ska försöka känna på allt material och försöka hitta någonting som är likvärdigt till strukturen. Är ljuden sträva, hårda, glatta eller kanske glamorösa? Låt ungdomarna lägga märke till sådant som höga och låga toner, melodilinjen, rytmen. Hur låter specifika instrument? Har de en speciell form? Kan de gestaltas med färg? Med struktur? Låt dem skapa små konstverk antingen som installationer på sina vita pappersark eller tänka mer i termer som bricolage eller mixedmedia och skapa ett verk platt på pappret. Om det går, försök även att vara så abstrakt som möjligt och uppmana deltagarna att inte använda sig av kända symboler som hjärtan och smileys eller noter och bilder på musikinstrument.

HAR SMAKAR LJUDEN?

- × Ta fram olika matvaror som har olika smaker, som sött, salt, surt och beskt. Det kan till exempel vara socker, salt, jästflingor, choklad, cornflakes, is, hockeypulver, smågodis, lakrits, yoghurt, örter och kryddor eller annat du kommer att tänka på.
- × Ta fram olika instrument som skapar ljud: gitarr, pianon, cymbaler, maracas, trummor. Det kan även vara leksaker eller annat som gör ljud, som tidningar, sandpapper osv.

Skapa olika ljud, ett instrument i taget, och låt deltagarna testa de olika smakerna och försöka se om de tycker att ljuden som de lyssnar på har en speciell smak?

SLUTORD OCH TACK!

Jag hade en storslagen vision om att avsluta det sista året av Musik på Gården med en fantastisk föreställning i vilken 14 av våra ungdomar som varit produktiva i studion skulle få möta lokala ungdomsband som repade på mötesplats Elektronen. Showen skulle äga rum på en riktig teaterscen inför en stor publik och vi skulle säga farväl med pompa och ståt. Vid mitten av år tre började vi därför skissa på idéer till en föreställning som vi sedan kunde förverkliga. Vår ledare Zana fick i uppdrag att lyssna igenom 14 olika låtar och utifrån dessa skapa ett manus, vilket resulterade i föreställningen Följ Din Röst. Ungdomarna var varma i kläderna när det kom till scennärvaron och att framföra sina låtar, men att läsa dialoger, komma ihåg repliker och koreografera gemensamma rörelsemönster tvingade oss ut på en helt annan resa. Vi påbörjade våra teaterträffar med manuskäring och kroppsövningar under hösten 2020. Ungdomarna var vana att ses kring gemensamma aktiviteter och att samarbeta i smågrupper, men att mötas kring en gemensam dröm med ett så tydligt mål tillsammans med 14 andra personligheter, för att inte nämna banden som skulle tillkomma mot slutet av repen, genererade nya utmaningar. En av våra ungdomar hade precis tagit studenten, fick jobb under tiden och kunde inte engagera sig längre. En annan kom in på en utbildning i en annan del av Sverige och var bara med och repade sporadiskt, och en tredje fick panik efter första manuskäringen och sprang ut ur lokalen när vi gjorde teaterövningar. Hen kom aldrig tillbaka igen. När jag kommenterade denna incident veckan därpå och frågade gruppen hur de andra kände inför dessa övningar som ju var nya för dem svarade en av våra ungsomar, Jeff: "Jag kände att jag dog inombords. Så pinsamt var det". Då frågade jag gruppen om de kunde dela med sig av alla positiva känslor de kunde komma på, och sedan skrev jag upp dem på ett stort skissblock. Kärlek kom först som en självklarhet, sedan förälskelse, glädje, gemenskap, vänskap. Jag fortsatte med att tillägga välbefinnande, lust, styrka, tacksamhet, tro, stolthet och hopp och beskrev hur jag tycker att dessa hör ihop. Sedan vände jag på frågan och bad dem berätta vilka obehagliga känslor de kunde komma på. Många sade stress och nervositet och vi fortsatte med att tillägga ilska, hat, rädsla, ensamhet, irritation, avundsjuka, skuld, depression och misslyckande.

I augusti 2020, då vi påbörjade manuskäringen till Följ Din Röst, var vår dotter Zelda 1 år och 2 månader. Hon hade precis lärt sig att gå självständigt, om än lite rangligt, och likt miljontals andra föräldrar förundrades vi över hur hela hennes verklighet pendlade mellan det vi vuxna kallar för att "lyckas" och "misslyckas". Barn i den åldern ramlar och slår sig konstant, men de tar inte riktigt någon lärdom av det utan fortsätter och fortsätter och fortsätter tills de har bemästrat det de gett sig i kast med att lära sig just då. De har en nästintill utomjordisk

tilltro till sin förmåga och bara kastar sig ut på livets djupa vatten. Det finns inga nederlag i deras verklighet, för alla fall, alla snubblanden, alla nerrivna bordsdukar, tillrasslingar och fläckar på borden som vittnar om ostabila rörelser med koppar och bestick leder till att de lär sig bemästra en viss färdighet. De lyckas genom att tappa fotfästet, och skulle det riskera att bli riktigt illa så finns det en vuxen där som tar emot, kramar, pussar, vaggar och tröstar. Barn skrattar när de är glada men ryter ifrån när de är arga eller missnöjda och gråter när de är ledsna. Men varför är vi vuxna så rädda för att ramla och visa våra känslor? Det är som om vi oåterkalleligt har lämnat laboratoriestadiet i barndomen och tror att vi är färdiga, redo, slutgiltiga som vuxna. Vi ska bara gå omkring och hålla oss i våra sömmar berusade på lycka och glädje och aldrig uppleva något negativt längre? Och om något otrevligt upplevs skall det åtminstone inte sippra ur sömmarna och exponeras för andra? Det här var något vi pratade med gruppen om, och jag berättade om Dr. Joan Rosenberg som just vigt en stor del av sitt liv åt att forska om otrevliga känslor. Enligt henne är vår självkänsla till stor del kopplad till vår förmåga att hantera negativa och otrevliga känslor, som misslyckande och nervositet. Vi utvecklas mer som individer och uppnår våra mål om vi lär oss av hela vårt känslspektrum och inte undviker det som känns obehagligt. Men det är något vi måste träna på och utsättas aktivt för. Enligt Rosenberg tar det bara 90 sekunder för kroppen att uppleva en negativ känsla. I stunden kan det upplevas som en evighet och det är oftast inom det tidsspännat som vi "flyr", men det är egentligen bara en och en halv minut av obehag som traumatiserar vår kropp. Om vi väljer att stanna kvar, kan vi då försöka fokusera på exakt vad det är som händer inom oss när det till exempel känns pinsamt? Vad händer? Slår hjärtat hårdare? Börjar vi svettas? Tappar vi kontrollen över vår kropp? Börjar vi darra? Skaka? Nästa gång det händer dig, stanna kvar i stunden och analysera dina reaktioner. Efter 90 sekunder brukar det värsta vara över och vi kan tänka klarare och bara andas och fokusera på var vi är och vad vi gör. Gruppen kändes munter efter vårt samtal, och när jag sedan hade min vanliga veckovisa avstämning med la Kjellsdotter berättade jag om våra eskapader. Jag uttryckte även min oro trots att allt kändes bra, men till min förvåning var la begeistrad. Hon utbrast: "Diana, det är ju det här som är själva grundstenen i vårt arbete med inkludering! Att trots att Jeff 'dog inombords' så stannar han ändå kvar och är med i arbetet med föreställningen, för att när vi gör någonting tillsammans så offerar vi oss för varandra. Vi gör det inte egoistiskt enbart för egen vinning längre, utan vi stannar kvar för att vi är lojala mot gruppen och vårt gemensamma mål."

Den natten hade jag en märklig dröm: jag befann mig i ett stort utrymme med högt i tak som påminde om ett bibliotek. Mellan de skyhöga bokhyllorna kunde jag förnimma gigantiska blodtörstiga tigrar som verkade vara ute efter mig. De kom närmre och närmre och välte den ena hyllan efter den andra tills jag inte hade någonstans att fly eller gömma mig längre. Just när jag trodde att det var kört kom Jeff springande uppifrån, sträckte fram sin hand och drog upp mig på en av de välta bokhyllorna, och tillsammans sprang vi bort genom ett landskap som taget ur ett dataspel. Denna drömska vision registrerad av mitt undermedvetna

ville säga mig att inkludering handlar om att det inte längre bara finns ett jag eller de där utan det är ett vi, och när vi bygger denna gemenskap tillsammans kan vi uträtta stordåd eftersom vi har varandra både när vi faller och begår misstag, men vi delar också med oss av vår styrka och kompetens.

Hösten 2020 stängdes alla mötesplatser ner i region Halland på grund av den rådande pandemin och vi blev tvungna att blåsa av våra planer på en föreställning. Men vi lärde oss så mycket under de månader som vi aktivt fick arbeta med varandra på föreställningen Följ Din Röst och jag fick se en helt annan sida av deltagare som jag känt under tre års tid. Detta projekt har verkligen varit ett vi och jag vill därför passa på att tacka alla som varit en del av vår Musik på Gården-familj.

Först och främst vill jag tacka bästa la Kjellsdotter för att hon gett mig möjligheten och förtroendet att få initiera hennes vision och att hon varit en sådan fantastisk ledstjärna under arbetets gång. Man kan inte önska sig en bättre och mer inspirerande chef! Sedan vill jag tacka hela fantastiska, underbara och vackra Passalen-familjen och vårt "moderskepp" i Göteborg. All kärlek, pepp, värme, kunskap och engagemang som jag fått från speciellt Axel, Caroline, Josefine, Renée, Simon, Sofi och Åza har tagit vår verksamhet i Kungsbacka till nya nivåer. Ett speciellt varmt tack till Jessika Säljö som var min ersättare under det halvår jag var föräldraledig och som jag även fick dela projektets alla upp- och nedgångar med en bit efteråt. Å min och Jessikas vägnar skickar jag även värme och tacksamhet till våra fantastiska ungdomsledare: Emil Sundbaum som var vår första ledare och som stannade kvar under hela resans gång och som tog vårt studioarbete till sådana ofantliga höjder. Arthur Lopez, vår unika konstnärssjäl som var så uppskattad och omtyckt av alla. Sedan vidare till vår oersättliga David Martell som med energi, beslutsamhet och en fantastisk röst ledde Passalen-kören upp till skyn. Zana Lindeberg, vars sprudlande energi och råa glädje har bidragit till så många fina stunder och konfliktlösningar. Agnes Ljungstedt för hennes värme och lugn samt David Källström för hans unika humor.

Till alla deltagare som varit en del av projektet under årens gång. Som gett en del av sig själva till vår verksamhet och gjort den unik. Jag nämner enbart dem som var med det sista året: Linn Alldén, Jeff Andersson, Adam Blickfeldt, Oliver Brinck, Jonathan Dahlberg, Felix Ek, Matilda Ek, Linus Ekenberg, Rebecka Engström, Fanny Groop, Sofia Halldin, Anya Helgesson, Christian Hildebrand, Ellinor Johansson, Krabban, Malin Liljeroth, Melker Moberg, Liam Nilsson, Katrin Oskarsson, Mathias Oleander-Setherberg, Arlette Prohaska, Hardam Rerewt, Linus och Lina Salomonsson, Pontus Sparrhed, Joackim Stryck-Banan, SoFia Wallin, Jacob Wallgren, Amanda Wenneberg och många, många fler. Jag vill även passa på att tacka all fantastisk och engagerad personal på de olika boenden i Kungsbacka kommun som vi samarbetat med samt till alla underbara föräldrar som vi haft en nära dialog med, framför allt till Anette Alldén, Lotta Wallin och Barbro Johansson, men även till familjen Porsander/Hildebrand och familjerna Helgesson och Halldin.

Det har betytt så mycket för våra ungdomar att ha ert stöd och att ni har dykt upp på alla konserter, vernissager och offentliga tillställningar. Jag vill även rikta ett stort och varmt tack till ungdomskonsulenterna på Ung i Kungsbacka, framför allt till Anna Gustafsson, Madeleine Jonasson och Christopher Sköld samt till deras enhetschef Cecilia Pihl. Slutligen vill jag även kasta ett varmt strålkastarljus av tacksamhet till vår engagerade handläggare Mikael Wahldén från Allmänna Arvsfonden. Mikael's besök i vår verksamhet samt hans värme och sakkunnighet har varit ovärderligt för vårt projekt!

DIANA RÖNNBERG

Musik på Gården är ett treårigt projekt som finansierats av Allmänna arvsfonden med föreningen Passalen Kungsbacka som projektägare.

Projektet har drivits i samarbete med förvaltningen Kultur och Fritid i Kungsbacka kommun samt nätverket KEKS under åren 2018–2020.

Största delen av vår verksamhet har ägt rum på mötesplatsen Elektronen i centrala Kungsbacka.

Elektronen är ett aktivitetshus för ungdomar från 13 till 20 år men fungerar även som mötesplats för flertalet av kommunens föreningar.